

Jus Canonicum In V. Libros Decretalium Distributum

novâ Methodo explicatum, Omnibus Capitulis Titulorum (qui in Antiquis, & novis Libris Decretalium continentur) promiscuè & confusè positis, in ordinem doctrinæ digestis. Adjunctis Aliis Quæstionibus Connexis, Quæ Ad Plenam Cujusque Tituli, Aut Materiæ Cognitionem, Et Expositionem Pertinent. ...

Respondens Libro tertio Decretalium, In Quo De Obligationibus, Beneficiis, Aliisque Juribus Clericorum saecularium, & Regularium agitur ...

Pirhing, Ehrenreich

Dilingae, 1676

Titulus XLIX. De Immunitate Ecclesiarum, Coemiterii, & rerum, ad eas pertinentium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98275](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98275)

TITVLVS XLIX.

DE IMMUNITATE ECCLESIARVM,
COEMETERII, ET RERUM, AD EAS
PERTINENTIUM.

Ecclesiæ, & res ad eas pertinentes, sicut & personæ Ecclesiasticæ, non debent gravari oneribus, quibus res Laicorum, & ipsi Laici gravantur; ideo subiicitur hic Titulus de immunitate, seu exemptione illarum, qui extat etiam in Sexto, Clementinis, & Extravagantibus communibus.

I.

Immunitas Ecclesiastica, idem est, quod vacatio, seu exemptio à muneribus, id est, oneribus; nam munus tria significat, donum, officium (cum honore) & onus, (sine honore) quod cum remittitur, immunitatem præstat, prout dicitur in *l. Munus*; 18. & ibi *Gl. V. Onus*; & *V. Officium*; ff. de *V. S. Gl. 1. ff. de immunit.* Est igitur Ecclesiastica immunitas, Jus, quo Ecclesiæ, res, vel personæ Ecclesiasticæ ab oneribus, vel etiam ab officiis secularibus liberæ sunt, & exemptæ, ideòque etiam libertas, seu exemptio Ecclesiastica appellari solet, c. *Adversus*; 7. h. t. *Abb. in rubr. ad hunc Tit. Silv. V. Immunitas*; 1. n. 1. *Covarr. Lib. 2. var. resol. c. 20. in princ. Laym. Lib. 4. Tract. 9. c. 1. in princ. n. 1. Suar. verò tom. 1. de Relig. Lib. 3. de locis sacris c. 8. n. 1. immunitatem Ecclesiasticam ita describit: est exemptio Ecclesiæ ab oneribus, vel operibus, aut usibus ejus sanctitati, & reverentia repugnantibus. Sed hæc definitio soli immunitati locali convenit; est enim triplex immunitas Ecclesiastica, ut ex supra allata descriptione colligitur, localis, realis, & personalis. Localis est, quæ Ecclesiis, & aliis locis Ecclesiasticis competit, Realis est, quæ rebus, seu bonis ad Ecclesiam, vel Clericos pertinentibus est concessa. Personalis est, quæ personæ Ecclesiasticæ gaudent, *Laym. c. l. n. 2.* An autem Ecclesiastica immunitas jure positivo tantum, Canonico, vel Civili: an etiam Divino, & naturali, sit constituta, & concessa Ecclesiis, & bonis, ac personis Ecclesiasticis? controversia est inter DD. de qua actum supra *Lib. 2. Decret. Tit. 2. sect. 3. §. 5.**

SECTIO I.

DE IMMUNITATE LOCALI,
quæ competit Ecclesiis, & aliis locis Ecclesiasticis.

§. 1.

Quenam loca Ecclesiastica immunitate gaudeant?

II. Assertio 1. In primis Ecclesiæ, seu Templæ, non solum consecrata; sed etiam nondum consecrata, dummodo Episcopi auctoritate sint benedictæ, vel alia ratione, v. g. erectione Crucis, ad publicum Sacrificii, & Sacramentorum usum, ac Officia Divina celebra-

branda, sint deputata, gaudent privilegio immunitatis; quia talis deputatio Episcopi, instar benedictionis esse censetur, prout sumitur ex c. *Ecclesiæ*; 9. h. t. Ubi Gregorius IX. ita rescribit: Ecclesiæ, in qua Divina Mysteria celebrantur, licet adhuc non fuerint consecrata, nullo jure privilegium immunitatis admittitur; quia obsequiis Divinis dedicata, nullius est temerariis ausibus profananda. Ratio est, quia postquam Ecclesiæ, auctoritate Episcopi primum lapidem, in ejus fundatione, ponentis, ad usus sacros est deputata, est locus sacer, & Religiosus, c. *Præcepta*; 5. *junct. Gl. V. Devotus*; id est, Deo deputatus, *disf. 1. de Consecr.* ideòque ad usus profanos, & humanos redire non debet, c. *Ad hæc*; 4. de *Relig. dom. Gl. fin. in cit. c. h. t.* Idque procedit, etiam si in tali Ecclesiâ nondum Divina Mysteria, & Officia cœperint celebrari, ut docet *Hosiens.* hic *V. Celebrantur*; *Abb. n. 5. Silv. V. Immunitas*; 1. q. 1. *dicto 1. Azor p. 2. l. 9. c. 8. q. 1. Suar. cit. Lib. 3. c. 9. n. 2. & seqq. contra Gl. in cit. c. Ecclesiæ*; *V. Celebrantur*; quæ ex illis verbis, in qua Divina Mysteria celebrantur, per sensum contrarium inferre vult, quod si in Ecclesiâ non sunt adhuc Divina Mysteria celebrata, nondum gaudeat privilegio immunitatis, quia nondum plenè dedicata videtur Divinis obsequiis. Verùm ratio decisionis in dicto cap. non nititur in eo, quod Divina Officia ibi celebrantur: sed quia Divinis obsequiis dedicata est, quæ ratio locum habet, tametsi nondum ibi fuerint Divina Officia celebrata: licet de celebratione mentio non fiat in narratione, in qua sæpe plura ponuntur, ad quæ Lex non extenditur; quare prædicta verba, in qua Divina Mysteria celebrantur, non debent intelligi de actuali celebratione: sed quod ibi celebrari possint; cum per publicam deputationem Episcopi, talis Ecclesiâ jam proximè sit apta, ut in ea Divina mysteria celebrantur, *Hosiens. ibid. Suar. c. l. n. 5.*

III. Extenditur autem primò. Quod Ecclesiæ etiam interdictæ gaudent immunitate Ecclesiasticâ: sicut Clericus interdictus, suspensus, vel excommunicatus retinet privilegium immunitatis, videlicet Canonis, & fori; quia Ecclesiâ, cui concessa est immunitas, non peccavit: neque ullo jure reperitur statutum, quod interdictum privet Ecclesiâ suâ immunitate, tempore, quo durat, *Abb. in cit. c. Ecclesiæ*; num. 8. *Silv. c. l. dicto 2. Azor cit. c. 8. q. 4. Suar. cit. c. 9. num. 6.* Secundò, etiam Ecclesiâ polluta, & nondum reconciliata privilegium immunitatis retinet, *Suar. c. l. Laym. Lib. 4. Tract. 9. c. 3. n. 2. q. 2.* quia hæc juris cen-

cenfuræ, seu impedimenta, cum quasi pœnalia sint, & odiosa, non debent extendi ultra casus jure expressos. Tertiò, privilegium immunitatis extenditur ad omnia loca, seu habitacula Ecclesiæ quolibet modo adhaerentia: cujusmodi sunt Sacristia, porticus, atrium, uti habetur in c. *Si quis*; 20. caus. 17. q. 4. ubi *Gl. V. Adhaerentibus*; ait, eodem illa gaudere privilegio cum sacris; quia quæ Religiosis adherent, Religiosa sunt, l. 43. in princ. ff. de rei vindic. Nam nomine Ecclesiæ in lata significatione, & communi modo loquendi, tota hæc fabrica comprehenditur, & favores sunt ampliandi, maxime in causa Religionis. Unde etiam si quis existat in turri, vel etiam supra rectum Ecclesiæ, gaudet immunitate, nam quamvis in talibus locis Ecclesia non polluat, immunitas tamen in illis locum habet; quia hæc est favorabilis, ideòque amplianda: violatio verò Ecclesiæ est odiosa, ideòque restringenda, *Suar. c. l. n. 7. & 8. Laym. cit. c. 3. n. 3.*

Imò hoc jus immunitatis extenditur etiam ad domos, atria, & quæcunque loca existentia in circuitu XL. passuum, in Ecclesiis majoribus: XXX. verò in Capellis, seu minoribus Ecclesiis, ut constat ex c. *Sicut*; 6. c. *Definitio*; 35. cit. caus. 17. q. 4. *Abb. in cit. c. pen. h. t. n. 10.* Verum hanc immunitatem 40. vel 30. passuum usque non observari, ait *Clar. in pract. crim. q. 30. n. 2. Laym. c. l. n. 3.* quamvis *S. Congr. Cardin. apud Fagn. in cit. c. pen. h. t. n. 20.* indistinctè jussit, servari immunitatem per circuitum dictorum passuum, saltem in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis. Quartò, immunitas Ecclesiastica competit etiam Ecclesiæ destructæ, sine Superioris auctoritate, dummodo subsit spes reparationis illius, tunc enim privilegium immunitatis retinet; quia locus, sive fundus sacer manet, *S. Sacre Instit. de rer. divis. Secus si cum auctoritate Superioris, vel sine spe reparationis esset destructa, ut ex communi docet Clar. cit. q. 30. n. 6. Fagnan. in c. pen. n. 14. h. t.*

V. Assertio 2. Præter Ecclesias, privilegium immunitatis Ecclesiasticæ obtinent etiam Cœmeteria, c. ult. h. t. Quia illa iisdem privilegiis gaudent, quibus ipsæ Ecclesiæ, & utrobique, tam in Ecclesia, quam in Cœmeterio committitur sacrilegium, c. *Si quis*; 20. c. *Quisquis*; 21. cit. caus. 17. q. 4. *Abb. in c. Cum Ecclesiis*; 5. n. 2. h. t. *Azor cit. c. 8. q. 6. Suar. cit. c. 9. num. 8.* Præterea hoc jure immunitatis gaudent etiam Oratoria, quæ in ædibus privatorum sunt erecta, auctoritate Episcopi, & ad Divinum cultum deputata, quippe quæ etiam ad profanos usus revocari non possunt, *Abb. in cit. c. pen. n. 7. h. t. Azor c. l. q. 3. Suar. c. l. n. 10.* Idem Jus immunitatis competit etiam omnibus aliis locis, quæ jure Canonico Religiosa censentur, etsi sacra non sint, ut Hospitalia auctoritate Episcopi constituta, c. *Ad hæc*; 4. de Relig. dom. & l. *Omnia*; 35. c. de Episc. & Cler. *Abb. in cit. c. pen. n. 6. h. t. Azor c. l. q. 2. Suar. c. l. n. 9.* Item Monasteriis, & domibus Religiosorum, cum toto ambitu Claustris, cit. c. *Quisquis in fine caus. 17. q. 4.* & colligitur ex c. *Ligna*; 38. dis. 1. de consecr. & tradunt Dd. communiter apud *Laym. cit. c. 3. n. 3.* idque consuetudo confirmat. Denique etiam Palatium, seu Domus Episcopi gaudet privilegio immunitatis, ut quoad Jus Asyli constat ex c. *Id Constitutum*; 36. caus. 17. q. 4. Idque juxta *Gl. ibid. V. Vel domo*; procedit, quamvis Palatium ab Ecclesia sit sejunctum, & extra 40. passus sit constitutum: tum quia textus allegatus indistinctè loquitur, &

familia Episcopi gaudet privilegio fori Ecclesiastici, etsi sit secularis: tum quia aliàs Palatium Episcopi nullum haberet privilegium, nam & aliæ domus, quæ intra prædictos fines sitæ sunt, gaudent privilegio immunitatis, cit. c. *Quisquis*; tum quia cum materia hæc sit favorabilis, non debet restringi: sed potius ampliari, *Hostiens. in c. In alia*; 6. V. *Ad Ecclesiam*; h. t. *Abb. in cit. c. pen. n. 9. eod. Azor cit. c. 8. q. 5.* Extenditur autem hoc privilegium etiam ad Domus Cardinalium S. Rom. Ecclesiæ, idque ex recepta communi consuetudine, teste *Claro cit. q. 30. n. 26.* quod tamen limitat *Fagn. in cit. c. pen. n. 33. h. t.* ut procedat solum extra Urbem, nam in illa ea non servatur: qui tamen *ibid. n. 35.* hoc privilegium extendit ad Palatium Prælati, non Episcopi, qui quasi Episcopalem jurisdictionem habet, dummodo idem obtineat consuetudo.

§. II.

An in Ecclesiis, & aliis locis sacris, aut Religiosis iudicia exercere, sit contra immunitatem Ecclesiasticam?

V. Assertio 1. Causæ criminales, in quibus agitur de sanguinis effusione, vel corporali pœna, in Ecclesiis, & aliis similibus locis sacris tractari non debent, prout prohibetur in c. *Cum Ecclesiis*; 5. h. t. Ubi Papa Lucius III. ita rescribit: Cum Ecclesia Dei, secundum Evangelium, domus Orationis esse debeat, non spelunca latronum, aut sanguinis forum, sacrales Judices, causas, ubi de sanguinis effusione, & corporali pœna agitur, (intellige maxime, quia etiam causas civiles seculares prohibita sunt ibi tractari, *Gl. hic V. Effusione*; de quo postea) in Ecclesiis, vel Cœmeteriis (quæ eodem privilegio gaudent cum Ecclesiis, *Gl. hic V. Eodem*); agitare, sub interminatione Anathematis, id est, excommunicationis, prohibemus; absurdum enim est, & crudele, ibi iudicium sanguinis exerceri, ubi est tutela refugii, (reis & delinquentibus) constituta. Est autem hæc pœna excommunicationis, non ipso jure lata: sed post admonitionem per Judicem ferenda, *Gl. hic V. Anathematis*; eaque locum duntaxat habet, quando causa sanguinis tractatur in Ecclesiis, vel similibus locis, vel pœna corporalis infligitur; quia pœna non debet extendi ultra verba formalia Legis, *Suar. cit. Lib. 3. c. 4. n. 6.*

VI. Assertio 2. Non tantum causas criminales, sed etiam civiles, quæ ad forum seculare pertinent, tractari non possunt, nec debent in Ecclesia, adeo ut iudicii secularis instituti in Ecclesia processus, & sententia ipso jure irrita sint, & invalida, prout statuitur in c. *Decet*; 2. h. t. in 6. (quod est desumptum ex Concilio Lugdunensi sub Gregorio X. celebrato) ubi in fine princ. inter alia præcipitur, ut omnis in eis (Ecclesiis, & Cœmeteriis) secularium iudiciorum strepitus conquiescat: nulla inibi causa per Laicos, maxime criminalis, agitur, sint loca eadem à Laicorum cognitionibus aliena. Et infra §. *Ordinarii decernitur*; quod processus Judicum secularium, ac specialiter prolatæ sententiæ in eisdem locis, omni carcant robore firmitatis.

VII. Verum iudicia Ecclesiastica, etiam in Ecclesia validè, ac licitè exerceri possunt, ut docet *Gl. communiter*

muniter recepta in *cit. c. 2. V. Secularium*; *h. t. in 6. Abb. in cit. c. Cum Ecclesia*; *n. 4. extra eod.* idque probatur ex *c. ult. caus. 2. qu. 2. C. Quia fronte*; *25. ibi: Cum non in Ecclesia, sicut honestum, & canonicum est de appell. & ibi Laymann. num. 2.* Nec unquam in Jure Canonico reperitur prohibitum, ne iudicium Ecclesiasticum exerceatur in Ecclesia, *Azor p. 2. lib. 9. c. 99. 1.* Ratio autem, cur Ecclesiastica iudicia permittantur institui in Ecclesia, non autem secularia, est, tum quia Ecclesia potuit habere maiorem rationem suorum iudiciorum, & causarum, quam secularium: tum quia potuit consulere honestati Clericorum, sicut in *c. Testimonium*; *9. caus. 11. qu. 1.* dicitur, Clericum testimonium dicentem adversus Laicum non esse examinandum, nisi in Ecclesia: tum quia Ecclesia praesumit, iudicia Ecclesiastica, cum minore strepitu, & breviori tempore esse expedienda, & ipsam Iudicem Ecclesiasticum maiorem curam adhibiturum, vel alio loco commodo fiant; Ecclesia enim domus orationis est, non iurgiorum, ut notat in *cit. c. Quia fronte*; *Alex. de Nevo; n. 3.* idque etiam usus, seu consuetudo confirmat. Nec obstat *cit. c. ult. caus. 2. qu. 2.* Nam nomine Ecclesiae ibi non intelligitur locus sacer, ut ex sequentibus verbis: *Ubi testes essent singulorum*, satis colligitur: sed sermo est de Conventu, seu Congregatione fidelium, *Laymann. in cit. c. Quia fronte*; *num. 1. in fine.*

VIII. Caterum, si actori, vel reo interdictus sit ingressus Ecclesiae, & causa judicialis Ecclesiastica tractetur in Ecclesia, actor à iudicio repelli debet; cum non possit licite ingredi in Ecclesiam, nec propter culpam ipsius locus iudicii mutari debeat: sed, si vult in iudicio audiri, absolutionem impetret: secus est in Reo, qui venit ad iudicium vocatus, adeoque necessarium venire debet, & respondere, *arg. c. Intelleximus*; *7. de iudic. Abb. in cit. c. Cum Ecclesia*; *num. 5. Azor cit. c. 9. quæst. 2.*

IX. Quod autem dictum est, non posse iudiciumulare exerceri in Ecclesiis, id extenditur, quodd neque in domibus Ecclesiarum Iudex secularis possit iudicare, prout habetur in *c. Ut in domibus*; *1. h. t.* Ubi statuitur, ut in domibus Ecclesiarum, neq; missus, » (id est, Executor, vel Officialis, *Gl. hic V. eod.* vel » Legatus Imperatoris, cum absolute missus vocetur, non addito, Dominicus, per quem intelligetur Legatus Papæ, *Hostiens. hic V. eod.*) neque » Comes, vel Iudex publicus (id est est, secularis, » *Hostiens. hic V. eod.*) vel Minister (id est, quilibet » Iudex à minimo usque ad maximum, *Hostiens. hic V. eod.*) quasi pro consuetudine (id est, secundum » consuetudinem, subintellige, id sibi liceret. *Hostiens. hic V. eod.*) Placitum (quo nomine intelligitur quilibet lis, seu causa forensis, quæ in iudicio » agitur, *Azor p. 2. lib. 1. c. 27. qu. 1.*) vel hospitium vendicent (quod scilicet quasi debitum exigant, quamvis charitativum hospitium petere possint »

Tomus III.

Clericis, *Gl. fin. hic*) sed in publicis locis domos » constituent, in quibus placitum teneant, & etiam » hospitentur.

X. Pro explicatione hujus cap. Notandum primò. Iudex secularis non potest Jus dicere in domo pertinente ad Ecclesiam; quod intelligendum est, si eam publicâ auctoritate, quasi ex Jure publico elegit ad habitandum: secus esset, si eam conductam ab Ecclesia, vel ab illa liberaliter, & gratis concessam obtineret, adeoque ex concessione Ecclesiae Jus ibi diceret, *Abb. hic n. 2.*

Porro quamvis in domo Ecclesiae Iudex secularis non possit Jus dicere, si tamen de facto dicat, valebit processus, & sententia; quia cum Constitutio *cit. c. 2. h. t. in 6.* irritans iudiciumulare habitum in Ecclesia, sit pœnalis, non debet extendi ad domum Ecclesiae, pœna enim, & odia restringenda sunt, non laxanda, *Reg. jur. 15. in 6. Abb. c. l. Azor cit. c. 9. q. 7.*

Notandum secundò. Iudicibus assignandæ sunt habitationes in loco publico, tam hospitandi causâ: quàm Jus dicendi, idque, ut facilius possint adiri, *arg. l. Observandum*; *19. ff. de Offic. Præsid.* ubi dicitur, quodd Iudex debet se facilem præbere in adeundo. Neque valet consuetudo, ut Laici Jus dicant, vel etiam sibi vendicent Jus hospitandi in domibus Ecclesiarum; quia talis consuetudo est Ecclesijs onerosa, *Hostiens. hic V. Quasi per consuetudinem*; *Ioan. Andr. num. 2. Abb. num. 4.* Excipi debet, nisi Clericus, vel Sæcularis bene meritis de Ecclesia aliqua, vel Patronus, ab initio sibi reservârit, tanquam censum annuum, Jus hoc, ut in domo Ecclesiae debeat hospitio recipi, dummodo id fiat cum auctoritate, & consensu Episcopi, *arg. c. Eleutherius*; *30. caus. 18. qu. 2. Abb. hic num. 4. Azor cit. c. 9. q. 8.*

XI. Notandum tertio. Licitum est, in Ecclesiis exercere actus quosdam extrajudiciales, qui non sunt jurisdictionis contentiosæ, cujusmodi est, dare tutores, vel curatores pupillo, vel minori, præterquam quodd etiam sit causa pia, *Azor cit. c. 9. qu. 3.* Item conferre Gradus Doctoratus, vel Magisterij; quia huiusmodi actus honestatem continet, idq; etiam communis, & generalis consuetudo approbat. *Abb. in cit. c. Cum Ecclesia*; *num. 9. h. t. Azor c. l. qu. 4. Suar. cit. c. 4. nu. 15.* Licitum est etiam disputationes, & prælectiones publicas habere in Ecclesia; quia scientia res sancta dicitur, *in l. 1. §. Proinde*; *ff. de varijs & extraordin. cognit. Azor c. l.* Denique universim loquendo, actus extrajudiciales, aut ad voluntariam tantum jurisdictionem pertinentes, si pietatem respiciant, in Ecclesia valide, & licite fieri possunt, *Barb. lib. 2. Jur. Eccles. c. 3. n. 11. & 12.*

§. III.

Quinam præterea actus prohibiti sint, exerceri in Ecclesiis, vel aliis locis Ecclesiasticis, propter reverentiam loci?

XII. Assertio 1. Prohibiti sunt in Ecclesijs, & similibus locis fieri contractus, & negotiationes, ut constat ex *cit. c. 2. circa finem princ.* ubi dicitur, cessent in Ecclesijs, earumque Coemeterijs nego-

Ttt t

tia »

» tiationes, & præcipue nundinarum, ac fori cuius-
» cunque tumultus. Et si verò contractus iniuri non
» debeant in Ecclesia, & qui faciunt, peccant, tamen
» contractus de facto initi sunt validi; quia in iure non
» irritantur, sicut iudicia secularia, ideoque poenalis
» illa Constitutio, cum sit odiosa, non est extendenda
» ad contractus, qui fiunt in Ecclesia, *Gl. hic V. Proce-*
» *ssus; Abb. in cit. c. Cum Ecclesia; num. 6. Suar. cit. c. 4.*
» *num. 18.* permissum tamen est, in Templis vendere
» candelas, si id fiat, ad fidelium pietatem promoven-
» dam, *Azor cit. c. 9. qu. 5.* Præterea in eodem cap. 2.
» præcipitur, ut cessent in locis illis Universitatum
» quarumlibet Concilia, Conciones, & publica Par-
» lamenta; quod intelligendum videtur, quando
» materia talium actuum est merè temporalis, ac sæcu-
» laris: nam, si Conventus, vel Concilium habeatur de
» re Ecclesiastica, vel pertinente ad pietatem in Eccle-
» sia, non est id prohibitum: unde Clerici possunt in
» Ecclesia Synodum habere de statu Clericorum, & de
» reformatione morum in Clero, & populo. *Joan. Andr.*
» *in cit. c. 2. num. 7. h. t. in 6. Suar. cit. c. 4. num. 16.*
» Additur in *cit. c. 2.* cessent vana, & magis fœda, &
» profana colloquia (hoc est, graves detractationes,
» & verba, quæ iurgia, & odia foveant, & similia,
» ut explicat *Suar. cit. lib. 3. c. 6. n. 6.*) cessent con-
» fabulationes quælibet, sint quæcunque alia, quæ
» Divinum possunt turbare Officium, aut oculos Di-
» vine Majestatis offendere, ab illis prorsus extranea;
» ne ubi peccatorum venia est postulanda, ibi pec-
» candi detur occasio, aut deprehendantur, peccata
» committi.

Ratio autem cur hæc, & his similia prohibean-
» tur in Ecclesia, datur in *princ. ejusdem cap. 2.* quia de-
» cet Domum Domini Sanctitudo: decet, ut cuius in
» pace factus est locus, ejus cultus sit cum debita ve-
» neratione pacificus: ubi etiam præcipitur, ut in-
» gressus in Ecclesias sit humilis, & devotus, sit in
» eis quietæ conversatio, devotis orationibus in illis
» insistatur, & nemo excitet seditionem, conclama-
» tionem &c.

XIII. Denique in §. *Ordinarij eod. c.* Præci-
» pitur, ut Ordinarij locorum hæc faciant observari:
» suadenda suadeant, (quæ scilicet dicta sunt ab ini-
» tio, usque ad §. *Nullus; Gl. hic V. Suadenda;*) in-
» terdicta, hujus Canonis auctoritate, compescant.
» (per censuram Ecclesiasticam, vel aliam poenam
» arbitriam, *Gl. hic V. Compescant;*) ad hoc alios
» etiam in Ecclesiis ipsis magis assiduos, & ad præ-
» missa idoneos deputando. Et paulò infra, qui ve-
» rò præmissas inhibitiones petulanti, sive contuma-
» ci animo contempserint: præter processum Ordina-
» riorum, & ab eis deputandorum, Divinæ ultio-
» nis, & ipsius Papæ acrem poenam (excommunica-
» tionis scilicet, vel arbitriam, *Gl. hic V. Acrimo-*
» *niam; junct. addit.*) formidare poterunt, donec
» suum confessi delictum, firmiter proposuerint, à si-
» milibus abstinere. Ex quo inferitur, quòd Ordina-
» rarij locorum non possint dare licentiam, faciendi ali-
» quid in Ecclesia, contra prohibitionem hujus Consti-
» tutionis; cum sint deputati ad hæc exequenda: non ad
» relaxanda, nisi urgens, & evidens causa subesset. *Io.*
» *Andr. hic num. 5.*

XIV. Assertio 2. Sunt, & alij præterea actus
» prohibiti fieri in Ecclesia. Veluti primò, Ludi thea-

trales profani, cum larvarum monstis, *c. Ad deco-*
» *rem; 12. de vita, & honest. Cleric.* quamvis pia, & ho-
» nestæ spectacula exhiberi possint, *Silvest. V. Immuni-*
» *tas; 1. qu. 2. num. 7. dicto 8. Azor cit. c. 9. quest. 8.*
» §. *Item ludi.* Secundò, Convivia in Ecclesia, cum ir-
» reverentia loci sacri, non sunt habenda, ut constat ex
» *c. Oportet; 4. dist. 42.* Ubi dicitur, non oportet aga-
» pes, id est, convivia facere in Ecclesiis, & intus man-
» ducare, vel accubitus sternere, & c. seq. subiungitur,
» nulli Episcopi, vel Clerici in Ecclesia conviventur &c.
» de quo *Suar. cit. c. 6. n. 7.* videri etiam potest, quid
» de hujusmodi profanis vitandis in Ecclesiis statuerit,
» *Concil. Trid. Sess. 23. in Decreto de observ. & vitand. in*
» *celebr. Missæ.*

Postremò ad immunitatem etiam Ecclesiarum,
» seu Templorum pertinet, ne quis eis violentiam in-
» ferat, v. g. infringendo fores illarum, vel spoliando
» illas suis bonis, vel hujusmodi quippiam attentet in
» confinij illarum, ut constat ex *c. Omnes; 5. & c. seq. a.*
» *Sicut; 12. c. Qui rapit; 18. c. Quisquis; 21. c. cum alijs*
» *caus. 17. quest. 4. c. Conquesti; 22. de sent. excomm.* ubi
» etiam censura excommunicationis fertur in eos, qui
» tale sacrilegium contra Ecclesias committunt, *Suar.*
» *cit. lib. 3. c. 8. n. 3.* de quo alibi.

SECTIO II.

DE IURE, SIVE IMMUNITA- te asyli, quod competit Ecclesiis, & alijs locis Ecclesiasti- cis.

Aliud speciale privilegium immunitatis Eccle-
» siis Christianis concessum est, ut delinquentes, qui
» ad illas tanquam asylum confugiunt, per vim extrahi
» non possint, de quo hic agemus.

§. I.

Quo iure Asylum, sive ius hoc immu-
» *nitatis sit constitutum, & quanam*
» *Rei criminis fugientes ad Eccle-*
» *siam gaudeant immunita-*
» *te Asyli?*

XV. Assertio 1. Hoc ius, sive privilegium Asy-
» li est introductum, non Jure naturali, ac Divino positi-
» vo: sed humano solùm, tum Canonico, tum Civili.
» *Suar. Tom. 1. de Relig. lib. 3. de locis sacris; c. 8. num. 9.*
» *Covarr. lib. 2. resol. c. 20. nu. 1. & 2. conclus. 1. 2. & 3.*
» *Laym. lib. 4. tract. 9. c. 3. num. 1. quest. 1.* Prior pars
» probatur, quia extrahere per vim malefactores ex
» Templis, non est per se, & intrinsecè malum, se-
» clusâ prohibitione Legis positivæ, si non fiat ex dire-
» ctâ intentione in contemptum, & irreverentiam Tem-
» pli, ut supponimus; quia illa actio est per se iusta, &
» non est indecens, in tali loco, præsertim quando est
» necessaria, ergo non repugnat legi naturali: quamvis
» ratio naturalis dicet, esse æquum, & congruum, ut
» talis immunitas sacratis locis concedatur. De Jure
» verò Divino etiam probatur; quia tametsi probabile
» sit,

sit, olim in Lege veteri Templum Ierosolymitanum reis pro Asyllo constitutum fuisse, ut videtur colligi ex cap. 21. Exodi ibi: *Constituam tibi locum, in quem fugere debeas, videlicet Altare Templi: quod tamen plures negant: attamen post mortem Christi huiusmodi Lex, quippe ad Cæremonialia pertinens, jam expiravit.* Jus verò positivum in Lege nova Evangelica decernens talem immunitatem, non extat, neque scriptum, neque ab Apostolis traditum, siquidem Christus, præter Leges naturæ, & fidei, nullas Leges cæremoniales præscripsit: nisi circa ritus Sacrificij, & Sacramentorum, reliqua verò Ecclesiæ statuenda reliquit. *Suar. c. l. num. 10. & 11.*

Est ergo hæc immunitas constituta, tum Legibus Civilibus Imperatorum Christianorum, toto Tit. C. de his, qui ad Ecclesiam confugiunt; & Auth. de Mandatis Principum; §. Neque autem homicidis Coll. 3. tum multò magis Constitutionibus Canonicis, quibus etiam dictæ Leges Civiles fuerunt approbatae, & confirmatae, ut constat ex Concilio Aurelianensi; 1. c. 3. & §. quod refertur in c. Id constituimus; 36. caus. 17. quasi. 4. c. Sicut antiquitus; 6. c. Reum; 9. c. Si quis; 20. c. Definivit; 36. ead. caus. & q. & Concilio Arausicano can. 5. quod refertur in c. Eos qui; 6. dist. 87.

XVI. Idem postea statutum fuit in c. Inter alia; 6. h. t. Nam cum ex Papa Innocentio III. Rex Scottiæ quæsisset, utrum fugientes ad Ecclesiam debeant ibi defendi? Respondit Papa, juxta SS. Canones nonnulla statuta, & LL. Civilium traditiones, distinguendum esse, vel enim fugiens ad Ecclesiam est liber, vel servus: si liber, quantumcunque gravia maleficia perpetraverit, non est violenter ab Ecclesia extrahendus, nec ideo debet damnari ad mortem, vel ad poenam corporalem scilicet *Gl. hic V. Puniendus*; sed Rectores Ecclesiarum obtinere debent, ut vita, & membra ipsi serventur illa fæta: ita tamen, ut puniendus sit aliâ legitimâ poenâ (pecuniariâ videlicet, vel aliâ satisfactione, *Gl. hic V. Puniendus*;) nisi fuerit publicus latro, vel nocturnus populator agrotum, qui publicas vias obsidet suis insidijs: si enim ab Ecclesia extrahi potest, nullâ impunitate, seu defensione præstitâ. Si verò servus fuerit, qui confugit ad Ecclesiam, & dominus ejus de impunitate personæ ipsius Clericis juramentum præstiterit, ad domini sui servitium redire compellatur, etiam invitus: alioquin à domino poterit occupari, pro priâ auctoritate, & extrahi. Idem quoad servum habetur in c. Meruente; 32. & c. Id constituimus; 36. §. Servus; junct. *Gl. V. Occupari*; caus. 17. quasi. 4. & l. Si servus; 4. c. de his, qui ad Ecclesiam confug. Hæc decretalis magis in seqq. declarabitur. Neque verò hæc immunitas Asyllo adversatur bono publico Reipublicæ, cuius interest, ne crimina remaneant impunita, c. Ut famæ; 35. de sent. excomm. l. Locatio; 9. §. Quod illi ritibus; ibi: *vigor publicæ disciplinæ postulat, ff. de public. & vectig.* Nam hoc jus immunitatis non tribuit reo omnimodam impunitatem delicti: sed solum, ne possit affici poenâ mortis, vel aliâ corporali, quamvis alio modo puniendus sit, ut habetur in cit. c. Inter alia; h. t.

XVII. Porro quænam loca Ecclesiastica gaudeant jure, sive immunitate Asyllo, patet ex dictis Sec. præced. §. 1. Quibus addendum, quod etiam: is, qui ad Ecclesiam fugiens, sed quia clausa est, ingredi non potest, manu portam apprehendit, vel ansam, seu ve-

tes portæ, gaudeat jure Asyllo, ut docet Covarruv. cit. c. 20. num. 18. *Suar. cit. c. 9. n. 8. Laym. cit. c. 3. nu. 3.* Idque Dd. communiter extendunt etiam ad illum reum, qui fugit ad Sacerdotem S. Eucharistiam manibus portantem per plateas; quia Corpus Christi longè dignius est, quàm Ecclesia materialis: imò ratio, & quasi fundamentum immunitatis concessæ Ecclesiis, & locis sacris. *Abb. in c. Sanè; 10. n. 1. de celebr. Miss. Silvest. V. Immunitas; 3. qu. 1. Clar. in pract. crim. §. fin. qu. 30. n. 24. Suar. cit. c. 9. nu. ult.* qui ait, id in praxi observandum esse; nam quamvis in jure nihil de hoc expressum reperitur: potest tamen privilegium extendi ultra casum expressum, ex voluntate ejus, qui privilegium dedit, rationabiliter præsumptâ, quomodo privilegia concessa militibus secularibus extenduntur etiam ad Clericos, modò statui eorum congruant. *Abb. c. l. num. 2.* Deinde etiam Ecclesiæ ab hæreticis occupatæ jure Asyllo gaudent; quia etiam Ecclesiæ desolatæ, aut interdictæ, vel pollutæ jus immunitatis retinent. *Canis. h. t. num. 21.*

XVIII. Assertio 2. Generalis, & communiter approbata regula est, nullum reum, propter ullum crimen, ad Ecclesiam confugientem posse inde violenter extrahi: nisi in casibus jure, vel æquivalente consuetudine exceptis, ut ex communi Dd. sententia docet *Clar. cit. q. 30. nu. 9. Suar. cit. lib. 3. c. 11. n. 4. Laym. cit. c. 3. n. 6.* & constat ex iuribus supra cit.

XIX. Excipitur primò. Latro publicus, cit. c. Inter alia; h. t. & c. Sicut; 6. caus. 17. quasi. 4. qui scilicet palam, & publicè furatur, vulgò *cin tand oder Strafrauber*: cujusmodi sunt illi, qui publicas vias obsident, paratis insidijs ad viatores transeuntes interficiendos, vel spoliandos. *Abb. in cit. c. Inter; n. 5. h. t. Clar. cit. q. 30. num. 9.* quos impunè occidere licet, & sine peccato, c. Cum homo; 19. caus. 23. qu. 5. l. 1. C. quando liceat unicum sine jud. &c. *Gl. in cit. c. Inter; V. Nisi publicus latro*; sed non sine irregularitate, c. 2. De homie. nisi ob necessariam vitæ defensionem, *Clem. un. eod.*

Excipitur secundò. Nocturnus depopulator agrotum, in cit. c. Inter alia; h. t. sic dictus; quia agros alienos accedit, & de nocte segetes destruit, vel comburit, dum ibi se abscondit, vel latet. *Innoc. in cit. c. Inter; V. Nocturnus. Hostiens. ibid. V. Populator.* Porro excipiuntur prædicta duo crimina; quia magis interest Reipubl. illos punire: quàm alios malefactores, cum pluribus exitum moliantur, quàm alij, *Gl. fin. in c. ult. in fine h. t. Abb. in cit. c. Inter alia; nu. 21. h. t.* Unde non rectè infertur, etiam propter aliud crimen æquè grave, ac publicum latrocinium, vel nocturna depopulatio, fugientem ad Ecclesiam non gaudere immunitate Asyllo; quia non licet poenam ad alia crimina non expressa in Lege extendere, propter solam similitudinem: nam cum in dicto c. Inter alia; post generalia illa verba, *quantumcunque gravia maleficia perpetraverit* exceptio duplex subjungatur, continens duo crimina, ad alia non rectè extenditur; cum aliàs per talem exceptionem non confirmaretur regula in casibus non exceptis: sed potius omnino tolleretur. *Suar. c. l. num. 5.* Addit tamen Covarr. cit. c. 22. n. 12. vers. 19. Consuetudinem, cum consensu Clericorum, seu Pastorum Ecclesiæ, & Laicorum, inductam esse, ut fures, etiam simplices, non gaudeant immunitate Templorum, idque propter frequentiam hu-

jus criminis, quamvis non ubique hæc consuetudo vigeat, *Clar. cit. qu. 30. n. 14.*

XX. Tertius casus exceptus, in quo reus non gaudet immunitate Asyli, est, si crimen grave in ipsa Ecclesia committatur, prout sumitur ex *c. Immunitatem; 16. c. ult. h. t.* Ubi Gregorius IX. ita rescribit: nonnulli impunitatem suorum excessuum per defensionem Ecclesiarum obtinere sperantes, homicidia, & mutilationes membrorum in ipsis Ecclesiis, vel earum Cæmeterijs, committere non verentur, quæ nisi per Ecclesiam, ad quam confugiunt, crederent, se defendi, nullatenus fuerant commissuri. Idcirco cum in eo, in quo quis deliquit, puniri debeat, & frustra Legis auxilium invocet, qui committit in Legem: mandamus, ut tales publice denunciarentur, non debere gaudere immunitatis privilegio, quo se indignos faciunt. Accedit, quod nemo spe veniæ peccare debet, *c. Illud; 5. ibi: Cum sub fiducia penitentiae non debuisset deliquisse, de Cleric. excomm. c. Quando quis; 128. dist. 4. de Confessio. quia facilitas veniæ incentivum tribuit delinquendi, c. Est injusta; 33. in fine caus. 23. qu. 4. c. Ut Clericorum; 13. de vita & honest. Cleric. Gl. hic V. Sperantes; nec enim jure ad supplicandum debet admitti, ubi committere sacrilegium non dubitavit, c. Frater; 10. caus. 17. qu. 4. c. seq. Et in *Auth. Ut liceat matri & c. §. His quoque ult. vers. Qui vero; coll. 8.* dicitur: non enim debent hujusmodi persone in venerabili loco munimen habere, quem ipsi per scelus proprium despexerunt.*

Nec obstat, quod in *c. Inter alia; 6. h. t. & in c. Sicut; 6. cit. caus. 17. quest. 4.* tantum duo excipiuntur criminosi, videlicet publicus latro, & nocturnus populator; nam loquuntur de ijs, qui confugientes ad Ecclesiam non deliquerunt in Ecclesia, vel Cæmeterijs, sed alibi; unde Ecclesia tunc præstat ijs immunitatem, *Gloss. fin. in cit. c. ult. h. t.* quod loquitur de delinquentibus in ipsa Ecclesia, vel Cæmeterio; nam dispositio generalis, limitatur per dispositionem specialem, juxta *Reg. Jur. 34. in c. Abb. incit. c. ult. num. 7. h. t.*

XXI. Porro quamvis in *c. ult. expressa, & specifica mentio fiat solum de committentibus homicidia, & mutilationes membrorum in Ecclesiis, vel Cæmeterijs: Dd. tamen ferè communiter censent, decisionem hujus textus etiam habere locum in adulterio, rapto Virginum, & alijs quibuscunque gravibus delictis, commissis in locis sacris, Abb. incit. c. ult. num. 9. h. t. Covarruv. in sit. c. 20. coroll. 21. Clar. cit. qu. 30. num. 15. Suar. cit. c. 11. nu. 6. Laym. cit. c. 3. n. 6. & alij apud Barb. lib. 2. Jur. Eccles. c. 3. n. 105. quia intentio Papæ in *c. ult.* fuit, excipere omnia gravia delicta, in Ecclesia commissæ, ut patet ex princ. ejusd. ubi generaliter loquitur de excessibus, quorum impunitatem delinquentes per defensionem Ecclesiæ se obtinere sperant: in particulari verò de homicidio, & mutilatione postea mentio fit, exempli tantum gratiâ, quod Legem non limitat, aut restringit. Deinde in decisione affertur etiam ratio generalis, quæ se extendit ad omnia delicta, saltem gravia, nempe cum in eo, in quo quis deliquit, puniri debeat, & frustra Legis auxilium invocet, qui committit in Legem. Quare hic locum habet illa Regula, quod ubicunque ratio Le-*

gis generalior est, & latior, quam id quod dicitur, & disponitur in Lege, tunc ipsa dispositio Legis, secundum latitudinem rationis, est extendenda, juxta *l. Regula; 9. ff. de jur. & fact. ignor. ubi Gothofred. lit. A. & B. ait: generali ex principio, vel ratione Lex generalis putanda est, etiam in ipso progressu Lex ipsa speciei unius exemplo utatur, quia exempla non restringunt regulam. Nec obstat, quod in pœnalibus non sit facienda extensio, etiam ob identitatem rationis, juxta sententiam magis communem. Nam hoc non procedit, quando agitur de puniendis delictis publicis: tunc enim censetur esse materia favorabilis; cum Reipubl. interfit, ne delicta maneant impunita, *l. Ita vulneratus; 41. §. fin. ff. ad Legib. Aquil. Vel quando ratio est expressa in ipsa Lege, quæ etiam in alijs casibus non expressis locum habet, tunc enim etiam in pœnalibus fit extensio, ob identitatem rationis, ut docent plures apud Fagnan. in cit. c. ult. num. 13. & 14. h. t. quamvis tunc propriè non fiat extensio Legis: sed casus etiam non expressus in ipsa Lege comprehendatur, ut alibi dictum.**

XXII. Extenditur secundo. Dicta Constitutio *c. ult. h. t.* quod locum habeat in quibuscunque gravibus criminibus, sive illa in Ecclesia commissæ sint, ex præsumpta spe consequendæ impunitatis: sive sine tali præsumptione, utroque enim casu reus privatur privilegio immunitatis, prout consuetudo optima Legis interpret etiam declarat, *Abb. incit. c. ult. n. 8. Covarruv. c. l. coroll. 22. Suar. cit. c. 11. n. 7.* quia posteriores duæ rationes ibi expressæ vendicant, etiam sibi locum in eo, qui non deliquit in Ecclesia, sub spe veniæ, & impunitatis obtinendæ: prior verò ratio impulsiva tantum est; quia Papa in decisione sua non se fundat principaliter in illa spe: sed iniquitate delicti, & injuriâ Ecclesiæ illatâ: & etiam esset causa finalis; quia tamen adsunt aliæ duæ finales, quarum qualibet per se sufficit, ideò una cessante, non cessat Legis dispositio, *argum. §. Affinitatis; Instit. de Nupt.* Porro eo ipso, quod quis deliberatè, & ex proposito grave delictum in Ecclesia committit, præsumitur spe immunitatis obtinendæ hoc fecisse; estque hæc præsumptio juris, & de jure, contra quam non admittitur probatio in contrarium: & quamvis delinquens reverà non habuisset hujusmodi spem veniæ, & immunitatis, tamen ob alias causas expressas in textu, meritò privaretur privilegio immunitatis, *Hofstiens. in cit. c. ult. V. Que nisi; & Ioan. Andr. n. 2.* Ubi tamen addunt, quod ei subveniretur, si probaretur, hoc fecisse, non sub spe immunitatis.

XXIII. Extenditur tertio. Quod etiam is, qui in una Ecclesia deliquit, & postea fugit ad aliam, non gaudeat hujus immunitate; cum enim una sit per Orbem universalis Ecclesiæ, licet sint multæ particulares: qui facit injuriam uni Ecclesiæ particulari, omnes offendisse censetur, *Silvest. V. Immunitas; 3. quest. 2. dicto 3.* Ubi tamen addit, de consuetudine in quibusdam locis contrarium servari, quasi una Ecclesiæ utatur suo privilegio contra aliam, sicut minor contra alium minorem. Imò secundum aliquos apud *Barbos. in cit. c. ult. nu. 7. & Fagnan. ibid. num. 16.* Qui semel deliquit in una

Ecclesia, & iterum delinquit, extra Ecclesiam, & post delictum ad Ecclesiam fugit, privatur privilegio immunitatis in illa; quod maximè procedit, si pro delicto, extra Ecclesiam, commissio non fuit punitus.

XXIV. Extenditur quartò. Quòd etiam is, qui ex proposito prope Ecclesiam delinquit, spe immunitatis consequendæ, si de tali spe ex conjecturis constare possit, non gaudeat immunitate, si confugerit ad illam, Covarruv. c. l. num. 15. coroll. 26. & alij apud Barbof. c. l. numer. 5. Sed contrarium tenet Suarez cit. c. 11. num. 9. Laymann. cit. c. 3. num. 7. quia talis reverà non delinquit contra reverentiam Ecclesiæ, cum in ea verè delictum non perpetret: sed tantum speret, se consecuturum immunitatem delicti patrati. Putat tamen Barbof. c. l. distinguendum esse, an quis, datà operà, & ex proposito deliquerit prope Ecclesiam, animo eò facilius se tuendi in illa, & tum non gaudeat immunitate; secus, si casu tantum prope Ecclesiam delinquit, absque tali proposito, idque videtur probabilius.

XXV. Extenditur quintò. Ad eum, qui existens in Ecclesia occidit telo v. g. existentem extra Ecclesiam, vel mandat occidi; is enim non gaudet immunitate, quia licet effectus delicti extra Ecclesiam perficiatur, tamen ille absolute graviter delinquit in Ecclesia, eique gravem injuriam infert, ut inde defendatur, cum eo, in quo delinquit, juxta cit. c. ult. h. t. sicut etiam, vice versà, si delictum sit inchoatum extra Ecclesiam, & intra illam consummatum: ut si quis existens extra Ecclesiam occidat, vel per servum occidi mandet existentem in Ecclesia, privandus est hac immunitate; quia reverà injuriam infert Ecclesiæ, adeoque in illa delinquit, etiam si in Ecclesia non sit, & indignus est, ut inde defendatur, cum eo potius penam mereatur. Silvest. V. Immunitas; 3. quest. 6. dicto 2. & Covarruv. cit. c. 20. num. 15. coroll. 27. Suar. cit. c. 11. num. 7. Barbof. in cit. c. ult. num. 8. & 9. Nec obstat, quòd quæ penam statuunt delinquentibus, non debeant extendi ad delicta inchoata solum, vel imperfecta: sed tantum habent locum in delictis perfectis, & consummatis. Nam id verum est, si verba Legis id exigant, & sic etiam in præsentem non incurrit privationem hujus immunitatis, donec delictum in Ecclesia sit factum: tunc autem omnes illam incurrunt, qui delictum committunt, vel ad illud cooperantur; quia verba, & ratio prædicti, c. ult. plus non requirunt. Suar. cit. c. 11. n. 8.

XXVI. Extenditur sextò. Quòd nec ille gaudet hac immunitate, qui aliquem existentem in Ecclesia, licet ipse extra sit, per vim, & saltem per vestes extrahit; quia in Ecclesia delinquit, Covarruv. cit. c. 20. num. 18. coroll. 33. Barb. cit. c. 3. num. 114.

Extendunt septimò. Aliqui etiam ad eum, qui furtum commisit, extra Ecclesiam: sed re furto ablata in Ecclesia injustè utitur, cum sit velut nova quædam rei alienæ injusta contractatio, vel retentio. Sed contrarium tenet Covarruv. c. l. nu. 15. coroll. 28. & Suar. cit. c. 11. nu. 8. Si fur rem ablata deferat ad Ecclesiam, ut illam ibi occultet, tunc enim non gaudet immunitate, quin extrahi

possit: secus, si ob aliam causam, veniens ad Ecclesiam, rem furtivam secum deferat.

XXVII. Limitatur autem, quòd delinquens in porticu, vel porta Ecclesiæ non privetur immunitate Asyli; quia non potest censeri deliquisse in ipsa Ecclesia, prout expresse requiritur in cit. c. ult. h. t. nam in Ecclesia aliquid fieri, est intra illam fieri. Nec obstat, quòd porticus Ecclesiæ gaudet immunitate ejusdem, ut supra dictum, ergo etiam in ipso delinquens, dicitur deliquisse in ipsa Ecclesia; Nam respondetur, negando conseq. quia porticus, vel etiam porta Ecclesiæ gaudet immunitate per extensionem, nam in favorabilibus lata sit interpretatio, immunitas autem cedit in favorem Ecclesiæ, ideòque favorabilis est. Suarez cit. lib. 3. c. 9. num. 1. At verò quando agitur de delicto inducendo, adeoque de re odiosa, ac penali, strictior sit interpretatio, ita, ut delinquens in porticu non possit delinquere in Ecclesia. Ob quam causam, locus sacer ad effectum inducendi sacrilegium, non ita latè accipitur, sicut ad effectum gaudendi Ecclesiasticà immunitate. Barb. l. 2. Jur. Eccles. cap. 3. num. 117. & seqq. & alij apud ipsum.

XXVIII. Cæterum præter delicta allata ex c. Inter alia; 6. & c. ult. h. t. sunt adhuc alia quædam crimina atrocia excepta, in quibus non habet locum immunitas Asyli, etiam si commissa sint, extra Ecclesiam. Veluti primò. Homicidium proditorium, juxta c. 1. de homic. ut, si quis non tantum de industria, sive ex proposito: sed etiam per insidias, v. g. à tergo aggrediendo hominem occiderit, nam in cit. c. 1. copulative requiritur, ut, quis per industriam occiderit proximum suum, & per insidias, vel dolum, ita, ut per posteriorem vocem determinetur, & declaretur vox prior, ut sensus sit, si quis occiderit per industriam insidiosam, Covarruv. cit. c. 20. num. 7. idque procedit, sive in Ecclesia, sive extra illam, & sive Clericum, sive Laicum proditorie quis occiderit, & sive ipso occisor fuerit Clericus, sive Laicus, Covarruv. c. l. Suarez cit. c. 11. n. 10. & 2. seqq. Laymann, in cit. c. 3. num. 8. §. Tertius casus. Idemque est dicendum de eo, qui hominem veneno clam propinato occidit; cum illud etiam sit homicidium qualificatum, ac proditorium, arg. l. 1. §. Quod si quis; ff. de SC. Silvaniano, & l. 1. C. de malefic. ubi dicitur, plus est, hominem extinguere veneno, quàm occidere. Et hic quidem casus, etiam nominatim est expressus in Constit. Gregorij XIV. edità anno 1591. quæ incipit, Cum alias, & extat apud Piafec. in praxi Episc. p. 2. c. 4. artic. 8. ibi: Aut qui proditorie proximum suum occiderint. Et quamvis aliqui hoc extendant etiam ad homicidium simplex, ex proposito, seu deliberato animo factum, quòd, & ob illud quis possit ex Ecclesia extrahi; Contrarium tamen est verius, ac tenendum, quia cum exceptio illa sit odiosa, quippe quæ adversatur favori, ac privilegio immunitatis Ecclesiæ concessæ; ideo non debet extendi, sed potius strictè est interpretanda, servatà verborum proprietate. Covarruv. c. l. num. 7. in fine, Suarez c. l. num. 13. Laymann. c. l. Porro propter homicidium etiam proditorium non privatur quis immunitate Asyli, nisi effectus, sive mors sit secuta;

§. II.

Vtrum omnes homines, siue liberi, siue servi, Laici, vel Clerici, aut Religiosi, fideles, vel infideles gaudeant immunitate Asyli, in casibus iure concessis, Et an etiam debitor ex causa Civili?

ta; secus, si tantum insidiosè vulneravit, vel homicidium attentavit; quia talis propriè non occidit, leges autem humanæ, præsertim odiosæ, restringendæ sunt ad verborum proprietatem, *Suarez cit. c. 11. num. 14.* ubi tamen num. 16. addit, mandantem per insidias aliquem occidi, comprehendi in hac exceptione, saltem si mors sequatur; quia qui facit per alium, perinde est, ac si faceret per seipsum. *Reg. iur. 72. in 6.*

Secundum crimen exceptum est Assassini, siue Assassinatus; si quis scilicet pecuniâ conductus alium incautum occidat; nam & hoc est crimen proditorium, adeoque ad proximè præcedens refertur, in quo æquè mandans, ac mandatarius iure immunitatis privatur. *Covarr. c. l. n. 10. Suarez. c. l. n. 15. Laym. c. l. n. 9.* Et hic casus est etiam exceptus in cit. *Constitut. Gregorij XIV. ibi: aut Assassini.*

Tertium crimen exceptum est Hæresis, *Covarr. rruvias cit. c. 20. num. 11. Coroll. 14. Laymann. c. l. num. 9. in fine*, quia cum hæretici delinquant contra Ecclesiam, non merentur ab ea defendi, & excipitur etiam in cit. *Constitut. Gregor. XIV.*

Quartum crimen est læsæ Majestatis in personam ipsius Principis Rei, prout etiam excipitur in eadem *Constitut. Gregor.* licet de jure communi non sit exceptum: in præxi tamen contrarium observatur, ut nimirum extrahantur Rei hujus criminis, saltem cum licentia Episcopi, *Clar. cit. q. 30. n. 10. in fine, Laym. c. l. n. 9. in fine.*

XXIX. Præterea jure Civili in cit. *Auth. de mandatis Princip. §. Sed neque*; excipiuntur etiam homicidæ, raptores Virginum, & adulteri, qui immunitate Asyli non gaudent. Verum Lex illa correctæ est per Jus Canonicum, ut de raptoribus constet ex c. ult. & ibi *V. Cl. Vel pñnarum; caus. 36. q. 1.* & in hac materia immunitatis quippe Canonica, non Legibus Civilibus; sed Canonicis Sanctionibus standum est, cum casibus ab eodem jure exceptis, ut ex communi docet *Abb. in cit. c. Inter; 6. num. 15. h. r. Silvest. V. Immunitas; 3. quæst. 2. dicto 4. Suarez cit. c. 11. num. 17.* nisi per contrariam consuetudinem, videntibus, & consentientibus Prælati, inductum aliquod crimen esset exceptum, ut immunitate non gaudeat.

XXX Denique excipiant nonnulli, si reus jam captus ex carcere, vel ex manibus Ministrorum justitiæ elapsus, ad Ecclesiam confugiat, eum non gaudere immunitate Asyli: sicuti nec illum, qui in arresto justè detentus, juravit, se permanfurum, vel ad tempus inde dimissum rediturum, sed postea ad Ecclesiam fugit. Sed oppositum est verius, ut tradit *Abb. c. l. n. ult. Silv. V. Immunitas; 3. qu. 3. dicto; 5. Covarr. cit. c. 20. n. 12. Suarez. cit. c. l. n. 11. nu. 19. c. 20.* Idem tradit *Clar. cit. q. 30. n. 19.* de illo reo, qui insequentibus eum Ministris justitiæ fugit in Ecclesiam. Ratio est, quia cum immunitas introducta sit in favorem Ecclesiæ, non debet delictum Rei ei præjudicare. Potest tamen Prælati Ecclesiasticus sic aufugientem ex arresto, tradere Magistratui sæculari, præstita cautione idonea de immunitate, quoad pœnam corporalem. His adde, quod etiam ij, qui jam capitis condemnati, si dum adducuntur ad supplicium, turgent ad Ecclesiam, vel Cœmeterium, gaudeant hac immunitate, ut ex communi docet *Clar. cit. q. 30.*

XXXI. Assertio 1. Non solum homines liberi, sed etiam servi, si fideles, & baptizati sint, gaudent immunitate Ecclesiastica, si ad Ecclesiam velut Asylum confugiant, ut violenter extrahi non debeant, ut constat ex c. *Si quis; 20. caus. 17. qu. 4. & c. Inter alia; 6. §. Si verò servus; h. r.* Porro servo non solum ob timorem Domini, fugienti ad Ecclesiam conceditur immunitas, respectu Judicis, si commisit delictum, propter quod publice puniri potest (quia respectu Judicis non est distinctio inter liberum, & servum; non enim est acceptio personarum apud DEUM, & sic uterque æqualiter gaudet hac immunitate, cum servus respectu Judicis, quasi liber habeatur) sed etiam respectu Domini, si solum ita deliquit, ut privatim ab eo puniri possit, v.g. propter negligentiam commissam in obsequiis domesticis; nam dominus habet dominium in personam servi, & jus ad opera ejus, ideoque, si fugerit, illi restituendus est, promissa à Domino impunitate: cum tamen Judici non sit restituendus, quia de hoc nulla mentio fit in cit. c. *Inter alia; h. r. & l. Præsentis; 6. §. Sane; C. de his, qui ad Eccles. confug. Abb. in cit. c. Inter alia; n. 23. Suarez. cit. lib. 3. c. 10. n. 2.* Excipi debet, nisi servus fugiat, propter magnam servitium Domini, tunc enim ei restituendus non est; quia non debet exponi tam gravi periculo: sed cogendus est dominus, servum vendere, §. *fin. Instit. De his, qui sui, vel alieni jur. Abb. c. l.* Idemque probabiliter dicitur, si prudenter timeatur, imminere servo morale periculum gravius nocimenti, non obstante juramento de securitate à domino præstito; tunc enim cogendus est dominus, ut majorem cautionem præstet, vel, ut eum vendat, *Suarez. c. l.*

XXXII. Assertio 2. Omnes fideles, etiam excommunicati sint, gaudent immunitate Asyli, ut per vim ex Ecclesia extrahi non possint; quia hæc immunitas Ecclesiis est concessa, non delinquentibus; & quia in generali prohibitione, ne quis reus per vim extrahatur ex Ecclesia, non excipiuntur excommunicati: tum denique quia excommunicatio non habet alios effectus, nisi qui in jure sunt expressi, nullibi autem in jure est statutum, quod excommunicatio privat delinquentes immunitate Ecclesiæ, *Covarr. cit. c. 20. n. 11. Coroll. 12. Suarez. cit. c. 20. n. 3.* ubi addit, multo magis idem dicendum esse de personaliter interdictis; tum quia gravior est censura excommunicationis, quam interdicti, & magis privat participatione Divinorum: tum quia nullibi in jure tribuitur hic effectus interdicti: tum denique Ecclesia interdicta gaudet immunitate, ergo etiam non interdicta gaudebit illâ, quoad personam interdictam.

XXXIII

XXXIII. Porro an etiam Clerici, & Religiosi gaudeant immunitate Ecclesiastica, ita, ut non possint à Judice proprio, sive Prelato suo Ecclesiastico per vim extrahi ex Ecclesia, in casibus, in quibus Laici extrahi non possunt? valde controversum est inter Dd. Negativam sententiam, quòd non gaudeant, si Prelatus Ecclesiasticus, non ex odio: sed causà disciplinæ, reos velit ex Ecclesia extrahere, ut puniat, tenent *Abb. incit. c. Inter alia; n. 13. h. t. Silv. V. Immunitas; 3. n. 2. qu. 3. dicto 3. Azor p. 2. lib. 8. c. 9. qu. 9. §. Quid de pagano; Suar. cit. c. 10. num. 6. Sanch. in Consil. moral. lib. 6. c. 1. dub. 8. num. 6. Laym. cit. c. 3. nu. 11. & alij. Idque probant primò. Quia LL. Civiles loquuntur tantum de Laicis, ne extrahantur ex Ecclesia, de Clericis enim nihil statuere possunt. Canones verò quamvis non distinguant inter Laicos, & Clericos, tamen videntur, respexisse ad Laicos tantum, ut videatur colligi ex *cit. c. Inter alia; ubi dicitur, Sed Rectores Ecclesiarum sibi obtinere debent membra, & vitam; hoc est, impetrare à Sæcularibus, ne ipsos condemnent ad mortem, vel poenam corporalem, quod non potest verificari in Clericis, qui sæculari potestati non subduntur. Secundò. Quia Episcopi Clericos suos, & Prælati Regulares suos subditos Religiosos castigant, ac puniunt in Ecclesiis, & Monasterijs, ergo etiam habent potestatem, illos ibi puniendi, vel etiam inde extrahendi, ut trudent in carcerem, vel in aliud arctius Monasterium concludant. Tertiò, si Clerici gauderent hac immunitate, hoc cederet in magnum dedecus, & præjudicium Ecclesie, videretur enim, vel le defendere facinora Clericorum: præsertim cum multi sint Clerici, qui bona patrimonialia non habent, & sic non possunt puniri in pecunia, nec etiam in corpore, adeoque delicta eorum manerent impunita. Quartò. Cum Clerici, præsertim in communi viventes, & Religiosi frequenter delinquant in Ecclesia, vel saltem intra xl. vel xxx. passus, sequeretur, quòd pro his delictis non possint puniri, vel rarò, si ab Ecclesia extrahi non possent, contra *cap. 2. & c. Cum illorum; 32. de sentent. excomm. Quintò. Judex Ecclesiasticus majorem habet potestatem in Ecclesia, ex qua reus extrahitur, quàm Sæcularis: & major est immunitas, quæ competit Clerico, ratione personæ suæ, quàm sit illa, quæ competit ratione loci sacri. Sed Prior non impedit, quòd minus Clericus à suo Prelato possit incarcerari, & corporaliter puniri intra limites Ecclesie, c. *Universitatis; 24. de sentent. excomm. ergo nec locus sacer impedit. Sextò. Judicium Ecclesiasticum censetur magis medicinale, quàm vindicatorium: & spirituale potius, quàm temporale, ideòque etiam in Ecclesia exerceri licet potest, ergo etiam potest in personam Clerici exerceri, per extractionem illius ex Ecclesia. Septimò. In *Clement. 1. §. Si qui verò; de privil. & in c. 2. de Regul. in 6. Religiosi delinquentes in Religione, jubentur subijci gravibus poenis.*****

Ex quo inferunt hujus sententiae Auctores: quòd immunitas hæc Ecclesiastica propriè tantum introducta sit, respectu Judicij sæcularij, quò minus reos ex Ecclesia extrahere possint: non item respectu Judicij Ecclesiasticorum, quò minus Clericos ad Ecclesiam confugientes extrahere possint, ut eos in carcerem detrudent, vel puniant, ut colligitur ex *c. Frater; 10. & c. Definivit; 35. caus. 17. q. 4. & Ecclesia non vi-*

detur privilegium dare contra se ipsam, c. *Cum Instantia; 17. de censib.*

XXXIV. Limitant tamen prædicti Dd. ut non procedat in ijs casibus, in quibus Judex sæcularis potest capere Clericum delinquentem, in minoribus constitutum, si non sit Beneficiatus: nec habitum, aut tonsuram gestans, alicui Ecclesie inserviat, juxta *Concil. Trident. Sess. 23. c. 6. de reformat.* Tunc enim locum habet immunitas Ecclesie, ita, ut nec à Judice Sæculari, nec Ecclesiastico extrahi possit; quia talis Clericus reputatur, ut Laicus, & saltem non debet esse deterioris conditionis, quàm Laicus. *Suar. cit. c. 10. num. 7. Laym. cit. c. 3. nu. 11.* Secundò. Limitant, si crimen sit exceptum, & atrox, ut ob illud Clericus sit deponendus, & tradendus Judici sæculari, tunc enim plerumque cessat immunitas Ecclesiastica, adeoque potest ex Ecclesia extrahi, & tradi Judici sæculari. Si verò sit aliquod delictum, non exceptum, ob quod reus non privatur defensione Ecclesiasticæ immunitatis, & nihilominus ob id Clericus, si in eo incorrigibilis sit, Judici sæculari tradi possit: tunc Judex Ecclesiasticus, vel illum ex Ecclesia extrahere non debet: vel si extrahat, potestati sæculari tradere non potest; quia non debet Clericus esse peioris conditionis, quàm Laicus, *Covarruv. cit. c. 20. num. 16. Corol. 29. Laym. c. l.*

XXXV. Altera sententia affirmat, nempe spectato Jure communi, etiam Clericos, si confugiant ad Ecclesiam, gaudere ejusdem immunitate, ita, ut ab Ecclesiasticis Judicibus inviti extrahi non possint: quamvis contrarium servetur de consuetudine, quam sententiam tenet *Joan. Andr. in c. Inter alia; 6. nu. 4. h. t. Clar. cit. c. qu. 30. nu. 16. Card. Tusch. V. Ecclesia; Conclus. 9. num. 17. & concl. 11. num. 27. Barb. in cit. c. Inter alia; num. 16. & seqq. & lib. 2. Jur. Eccles. c. 3. num. 139. & seqq. & alij aqd ipsum, quam novissimè etiam sequitur Fagn. in cit. c. Inter alia; num. 78. & seqq.* Primum, ac præcipuum fundamentum est, quia hoc privilegium immunitatis concessum est loco ipsius Ecclesie, seu personis propter honorem, ac reverentiam, quæ debetur locis DEO sacratissimis: privilegium autem concessum loco, extenditur ad omnes personas ibi existentes, sive mares sint, sive feminae: sive Laici, sive Clerici, ut notat *Tusch. c. l. Secundò. Quia Canones prohibentes, extrahi reos ex Ecclesiis, generaliter loquuntur, non distinguendo inter Clericos, & Laicos, c. Reum; 9. c. Definivit; 35. & c. seq. caus. 17. q. 4. c. Inter; 6. h. t. Ergo generaliter etiam de omnibus sunt intelligendi: & in c. Nullus; 19. ead. caus. & q. dicitur: Nullus Clericorum servum, aut discipulum suum fugientem ad Ecclesiam extrahere audeat: si ergo Clerico non licet, servum proprium ex Ecclesia, nec discipulum flagellationes timentem, disciplinæ causà, ex Ecclesia trahere, qui potest esse Clericus, vel Laicus, multò minus licebit Judici Ecclesiastico, extrahere delinquentem. Tertiò. Major est ratio in Clerico, ut in Ecclesia capi non possit, quàm in Laico; quia Ecclesia est quodammodo propria domus Clerici, nemo autem in domo propria capi licet potest. *l. Nemo; 103. ff. de R. I. scilicet in civilibus; sectus in criminalibus. Accurs. ibid. V. debet.* Quartò. Quia Ecclesia, & Prælati Ecclesiastici, multò magis defendere debent Clericos sibi subditos, quo-*

quorum specialem curam habent, quam Laicos, neque enim ille impugnare debet, qui defendere debet, *c. Conquerentes*; 7. *de restit. spol.* ergo privilegium immunitatis indistinctè ab Ecclesia concessum fugientibus ad Ecclesiam, competit etiam Clericis, neque Prælati Ecclesiastici Clericos inde per vim extrahere possunt. Quintò. Quia Clerici, ante assumptum Clericalem habitum, gaudebant Jure hujus immunitatis, ergo etiam, post ejus assumptionem, illo gaudent; nulli enim Jure statutum reperitur, quòd is, qui Clericus sit, ea, quæ sibi ut Laico competeant, amittat per Clericatum. Sextò. Quia cum Ecclesia hoc statuerit in Laicis, ut extrahi non possint per vim ex Ecclesiis, debet etiam idem pati in suis Clericis, juxta *c. Cum omnes*; 6. *de Constit. Patere Legem, quam tu ipse tulisti.* Septimò denique, quia aliàs Clerici deterioris essent conditionis, quam Laici, quod inconueniens videtur.

XXXVI. Ad primæ sententiæ argumentum respondent Dd. secundæ sententiæ, quòd Canones generaliter, & indistinctè loquantur per verba *nullus*, ac *nemo*, aut his similia, & sic generaliter etiam debent intelligi. Nec refert, quòd *text. in c. Inter alia*; 6. *h. r.* loquatur de pœna mortis, & mutilationis, quam Ecclesiasticus Judex imponere non potest; quia loquitur non de illa pœna solùm: sed de omni pœna, ut explicat ibid. *Joan. Andr. num. 5.* & apertius constat ex *c. Id constituimus*; 36. *cit. caus. 17. q. 4. ibi: nisi de morte, & debilitate. & de omni pœnarum genere sint secuti.* Quare quamvis pœna mortis, & mutilationis referenda sit ad Judicem Laicum, aliæ tamen pœnæ, quæ ibi ponuntur, referendæ sunt, etiam ad Judicem Ecclesiasticum, *Fagn. in cit. c. Inter alia*; n. 69. accedit, quòd ibi potius fiat mentio de Laicis, quam de Clericis; quia frequentius Laici gravia crimina perpetrant, propter quæ confugiunt ad Ecclesias, quam Clerici, lex autem ad ea, quæ frequentius accidunt, constitui solet. *Barbos. in cit. c. Inter alia*; n. 26.

Ad secundum argumentum primæ sententiæ respondetur, quòd Religiosi possint puniri, & incarcerari intra Claustra, & septa Monasterij, neque per hoc violatur Ecclesiæ, vel Monasterij immunitas; quia è loco immuni non extrahuntur, & Jure Canonico solùm prohibentur Rei ex Ecclesiis inviti extrahi, ut constat ex *c. Reum*; 9. *caus. 17. qu. 4. Abb. in cit. c. Inter alia*; num. 12. Neque etiam est prohibitum, quòd minus Episcopi, vel Prælati Regulares moderatè castigare possint subditos Clericos, vel Regulares, correctionis, vel disciplinæ causâ, etiam in loco aliàs immuni, ut notat *Gl. in c. Nullus*; 19. *V. vel flagellare*; & fatetur etiam *Abb. c. l. num. 11.* dummodò id fiat citra illationem mortis, vel mutilationis, *cit. c. Reum*; & *c. Inter alia.* Quin imò possunt Religiosi, etiam inviti extrahi ex uno Monasterio, & in aliud arctius, pœnitentiæ causâ, detrudi, absque violatione immunitatis Ecclesiasticæ; tum quia id fit Lege permittente, *c. Qui peccat*; 40. *caus. 23. q. 4.* Tum quia ab uno Monasterio, & loco immuni vi deducuntur, non ad alium locum profanum, seu privatum (quod sine violatione immunitatis Ecclesiasticæ, fieri non potest: sed ad aliud Monasterium, adeoque ad locum similiter immuni; & ita semper salva manet immunitas Ecclesiæ, cum in Ecclesia continuè maneat. Idemque dicendum de Clericis sæcularibus, qui possunt

puniri, & in carcerem conjici, intra septa Ecclesiæ, vel etiam ad pœnitentiam agendam, in Monasterium detrudi à Judice Ecclesiastico, & sic de loco immuni ad alium locum immuni transferri, citra periculum violandi immunitatem Ecclesiasticam, *Fagn. in cit. c. Inter alia*; 6. *num. 92. & 93. h. r.* Porro illi, qui in Ecclesia delinquant, sive Laici sint, sive Clerici, aut Religiosi, immunitatem non consequuntur; quia Ecclesiam contemnere, & eidem injuriam inferre censentur, *Barb. in cit. c. Inter alia*; n. 27. *h. r.*

XXXVII. Ex dictis jam patet etiam responsio ad reliqua argumenta supra proposita pro prima sententia: neque enim delicta remanent impunita: neque etiam Ecclesia defendit facinora Clericorum; quia in criminibus exceptis potest eos extrahere ex Ecclesiis: in non exceptis, coercere censuris, depositione, aliisque pœnis Ecclesiasticis, aut pecuniariis, *Fagn. c. l. Barbos. c. l. nu. 28.* Neque valet etiam argumentum ab immunitate personarum ad immunitatem locorum; cum sint omnino disparata privilegia, & disparatis autem non fit bona illatio, seu consequentia; & potest etiam Clericus sæcularis ex Ecclesia, sive loco immuni transferri ad aliam Ecclesiam, vel locum immuni, ut ex dictis patet. Quare sententia secunda sic explicata est probabilior, quippe quæ solidioribus nititur fundamentis: neque valet contrarium contraria, quippe quæ præjudicat libertati, & immunitati Ecclesiasticæ, adeoque abusus potius, & corruptela est dicenda. *Barb. c. l. n. 31. & Fagn. n. 94. ubi n. 95.* Addit, Constitutionem Gregorij XIV. supra allegatam editam fuisse contra Principes sæculares, qui plura privilegia à Sede Apostolica impetrarunt, extrahendi delinquentes ex Ecclesiis, & illis abutebantur, ut patet ex dictis præmissis; sed quia vi hujusmodi privilegiorum, Principes nullam potestatem exercere poterant in Clericos, quippe exemptos ab illorum jurisdictione: sed tantum in Laicos sibi subiectos; ideo in dicta Constitutione de Laicis tantum fit mentio, non item de Clericis. Ex quo tamen non sequitur, quòd Clerici non gaudeant immunitate in illis casibus, in quibus gaudent Laici, imò major est ratio in Clericis, ut ex dictis constat.

XXXVIII. Quòd denique attinet ad infideles, videlicet Judæos, & Paganos, seu gentiles, an illi fugientes ad Ecclesiam gaudeant ejus immunitate, dissentiant quoque inter se Dd. Affirmativam sententiam, quòd indistinctè gaudeant Ecclesiæ immunitate, etiam si non zelo Fidei, vel Religionis: sed timore pœnæ, ad illam fugiant, ita, ut non possint extrahi inviti, tenent *Silvest. V. Immunitas*; 3. *qu. 3. disto 1. & 2.* & alij apud *Fagnan. in cit. c. Inter alia*; num. 60. & 2. *segg. h. r.* quos & ipse sequitur. Ratio est, tum quia Canones generaliter loquuntur, quòd nullus fugiens ad Ecclesiam debeat inde extrahi, nisi in casibus Jure exceptis: tum quia hoc privilegium non est concessum ipsis personis: sed Ecclesiis, sive locis sacris: tum quia Ecclesia, concedendo immunitatem, non defendit hominis infidelis, sicut nec homicidæ, iniquitatem, sed vitam: tum denique, quia saltem Judæi, sub defensione, & protectione Romanæ Ecclesiæ, sunt recepti, *c. Sicut*; 9. *De Judæis.*

XXXIX. Contrariam tamen, & negativam sententiam, quòd Judæi, & Pagani non gaudeant immunitate Ecclesiæ indistinctè, & sine exceptione, tenent

sepius *Clarus cit. q. 30. nu. 17. Covarr. cit. c. 20. n. 11. Coroll. 13.* Ratio est, tum quia par non est, ab Ecclesia eos defendi, qui ejus gremio, fidei, ac tutelae se committere recusant: tum quia Canones, statuentes immunitatem reis, videntur loqui, juxta subjectam materiam, de personis, quae sunt sub Ecclesiae jurisdictione constitutae: nam de his, qui foris sunt, nihil ad nos, ut ait Apostolus, & ideo verba Legis, secundum subjectam materiam limitari debent ad solos fideles. Eandem sententiam tenet etiam *Gl. in cit. c. Inter alia; V. Extrahendus; h. t. Abb. ibid. n. 6. Suarez cit. l. 3. c. 10. num. 10. Laym. cit. c. 3. n. 12.* cum hac tamen exceptione, nisi Judaei, vel Pagani ad Ecclesiam fugientes, Baptismum non simulatè petere videantur, prout satis apertè colligitur ex *l. 10. C. de his qui ad Eccles. confug.* ubi de Judaeis, qui simulant, se Christianae Legi velle conjungi, dicitur, ut ad Ecclesias fugientes non suscipiantur (quod ob paritatem rationis, etiam in Paganis locum habet) ergo à contrariio sensu, si non simulatè, sed sincere Baptismum petant, sunt ab Ecclesia defendendi, *Gl. margin. ibid. l. 10. C.* Idque etiam de Jure Canonico procedit, *arg. cit. c. Inter alia; h. t.* ubi dicitur: *juxta statuta Canonum, & traditiones LL. Civilium.* Adeoque cum adjungatur Jus Civile, hac in parte, Jus Canonicum per Civile interpretari oportet. Porro, si infidelis, ante delictum commissum, petijt Baptismum, tunc nulla est ratio praesumendi simulationem. Si verò post delictum commissum, ad Ecclesiam confugiens, petat Baptismum, tunc magna est contra ipsum praesumptio (non tamen juris, & de jure, contra quam non admittitur probatio in contrarium, ut putat *Abb. c. l. num. 6.*) quòd simulatè, & tantum ad pacem vitandam Baptismum petat, idcirco non gaudet immunitate: sed ex Ecclesia extrahi potest, nisi contrarium appareat. Quare hoc casu ad Praelatum Ecclesiae pertinebit, examinare voluntatem Rei, an verè, vel simulatè petat: & si judicaverit, illum verè petere Baptismum, immunitatem ipsi concedere debet, ita ut tunc à Judice ex Ecclesia extrahi non possit, *Suar. cit. c. 10. num. 11. & 12. Laym. c. l. atque hac posterior sententia, cum adjecta exceptione, videtur probabilior.*

XL. Postremò haeretici non gaudet immunitate Asyli, si propter crimen haereticum fugiant ad Ecclesiam; quia omnino sunt indigni tali favore, ob atrocitatem hujus criminis: tum quia causa illa est Ecclesiastica, non valet autem hac immunitas contra Ecclesiam, *Covarr. cit. c. 20. n. 11. Coroll. 14.* propter alia verò delicta diversa ab haeresi, quae non sunt excepta, non sunt privati hac immunitate; quia nullus Canon de ijs extat: neq; *Text. in l. 1. C. De his qui conf. &c.* qui loquitur de baptizatis, extendi debet ad non baptizatos. *Silvest. V. Immunitas; 3. q. 3. dicto 2. Suar. cit. c. 10. n. ult. Zaf. h. t. n. 16.*

XLI. Asylum 3. Reus debendi, sive debitor, ex causa civili fugiens ad Ecclesiam, gaudet etiam immunitate, ita ut invitus extrahi non possit, ut docet *Abb. in c. Inter alia; 6. h. t. n. 22. Silv. V. Immunitas; 3. q. 3. dicto 6. Covarr. cit. c. 20. n. 14. §. Sed profecto; Suar. cit. c. 11. num. 3.* Idque apertè sumitur ex *l. 1. ibi: ut ad Ecclesias fugientes evitare possint crimina, vel pondera debitorum, & ex l. Praesenti; 6. §. Cum autem; C. de his qui ad Eccles. conf.* Unde cum in *c. Id constitutum; 36. caus. 17. q. 4.* dicitur, quòd Ecclesia-

fici Canones decreverunt, & lex Romana constituit, ut ab Ecclesia reos abstrahere non liceat, per reos non tantum intelligi debent Rei criminis: sed etiam Rei ex contractu, vel causa civili, ut juxta Legem Civilem, quam hic Canon allegat, & approbat, fiat interpretatio, praesertim cum alij etiam Canones universaliter loquantur de reis confugientibus ad Ecclesiam. Idque procedit etiam in debitore publicorum tributorum, non obstante *Auth. de mandat Princ. §. Neque autem; Vers. publicorum autem tributorum c. 7. coll. 3.* quippe quae adversatur immunitati Ecclesiae per Canones concessae. *Abb. cit. loc. n. 24. Suar. c. l.* Non obstat etiam, quòd debitor in die Festo potest capi, ergo etiam in loco sacro; quia à tempore sacro ad locum sacrum universim non valet argumentatio, cum etiam criminofus possit capi, & incarcerationi die Festo: non autem in loco sacro. *Covarr. c. l. Exciipiuntur in cit. Constit. Gregorij XIV. fraudulenti, sicut & illi, qui cum bonis suis fugiunt ad Ecclesiam, ea secum deferendo, vel alias abscondunt, in fraudem creditorum;* hi enim non gaudet immunitate Ecclesiae: sed extrahi possunt, ut notat *Gutier. pract. qq. lib. 1. q. 1. n. 13.* Porro hoc jus immunitatis in quibuldam Regnis non usque adeo observatur, ut monet *Covarruv. cit. c. 20. nu. 14. §. Nec tamen me latet.*

§. III.

Quinam sint effectus, seu commoda immunitatis, quos habent Rei confugientes ad Ecclesias, vel alia loca sacra?

XLII. Primus, ac praecipuus effectus est, quòd reus per vim, seu invitus è loco sacro extrahi non possit, *cit. c. Rem; 9. caus. 17. q. 4. & cit. c. Inter alia; h. t. Abb. ibid. n. 3. & 9.* Et hinc, si de facto extractus fuerit, de jure potest petere, ut restituatur pristina libertati, quippe quòd de facto fuit privatus: & ipsa etiam Ecclesia agere potest, ad ejus restitutionem, cum fuerit sua libertate spoliata. *Abb. c. l. num. 26. & colligitur ex c. Minor; 8. caus. 17. q. 4.* Veruntamen, si Judex vim non inferat reo, sed is sponte, ac voluntariè exeat, quamvis à Judice rogatus, vel promissionibus, aut blanditijs illectus, non violatur immunitas Ecclesiae; quia nulla inferitur violentia, quae sola ex vi immunitatis prohibetur, ut constat ex *cit. c. Inter alia;* ubi dicitur: *non est violenter ab Ecclesia extrahendus* & ratio est, quia beneficium invito non datur, *l. Invito; 69. ff. de R. I.* Et hoc casu neque ipsi reo fit injuria, cum sit volens, & consentiens: neque etiam Ecclesiae, quia revera reus per vim non extrahitur: sed ipse sponte egreditur, quod potest facere sine peccato, etiam Clericis, seu Rectoribus Ecclesiarum non consentientibus, sed invitis. *Suar. lib. 3. de rever. deb. locis sac. c. 13. n. 2.* Aliud verò dicendum est, si reus dolo à Judice educeretur ex Ecclesia, & postea caperetur, tunc enim violaretur immunitas Ecclesiae; quia dolus in hac re pro vi habetur. *Azor p. 2. lib. 8. q. 14. §. Quid si dolo; Suar. cit. c. 13. n. 17. Laym. lib. 4. tr. 9. c. 3. n. 13. in fine.*

XLIII. Limitatur autem, quod dictum est, de non extrahendo per vim reo ex Ecclesia, primò, quòd Judex secularis; in casibus à jure exceptis, in
Uuu u
qui-

quibus non habet locum immunitas, potest reum confugientem ad Ecclesiam per vim, etiam propria auctoritate, & sine consensu, ac licentia Episcopi, vel alterius Prælati, aut Rectoris Ecclesiastici, extrahere, neque ex eo violatur immunitas Ecclesiastica; quia Jus ipsum dat talem facultatem, adeoque non est necessarium, illam ab homine petere, vel obtinere, & cum Ecclesia tunc fugientes ad loca sacra non tutetur, nec tutari velit, c. ult. h. t. nulla fit ei injuria, ut docet Covarr. cit. c. 20. n. 18. Coroll. 34. ubi ait, id praxi, & moribus Christiani Orbis satis receptum esse. *Clar. cit. qu. 30. nu. 20.* ubi ait, hanc esse communem opinionem, & servari in praxi. *Suarez cit. c. 13. num. 1. & Abb. in c. Inter alia; 6. nu. 29. h. t.* ait, quod Ecclesia possit delinquentem, intra Ecclesiam, punire, ratione sacrilegij ibi commissi: non autem ob delictum extra, vel etiam intra Ecclesiam commissum, si crimen sæculare sit, & reus sit Laicus, directè eum punire potest; quia Ecclesia non habet territorium, nisi respectu eorum, quæ sunt, vel pertinent ad forum Ecclesiasticum. Consentit Covarr. c. l. Coroll. 35. nam, si Laicus committens crimen in Ecclesia, potest per Judicem sæcularem inde invitum extrahi, cap. ultim. h. t. poterit etiam per eundem puniri. Contrarium tamen tenet *Fagnan. in cit. c. Inter alia; n. 79. & 98.* ubi ait: nullo casu violentam extractionem Rei ex Ecclesia fieri posse per Judicem sæcularem; quia Ecclesia non est de territorio Judicis sæcularis, adeoque non potest delinquentes inde extrahere, quia exerceret jurisdictionem extra territorium suum, & violaret jurisdictionem Ecclesiasticam. Sed responderi potest, posse aliquem ex speciali concessione Juris communis, etiam actum aliquem jurisdictionis exercere, extra proprium territorium, si persona sit illi aliàs subjecta.

XLIV. Limitatur secundò. Quod cum licentia Rectorum Ecclesiarum, ex justa causa data, etiam in casibus jure non exceptis, in quibus nimirum locum habet privilegium immunitatis, possit Judex sæcularis reum, etiam invitum, extrahere, sine violatione immunitatis Ecclesiasticæ, recepta prius à Judice idonea cautione, vel saltem juratoria, de impunitate delinquentis, quoad vitam, & membra, & omnem penam corporalem, ut colligitur ex c. *Id constitutum; 36. caus. 17. qu. 4. Silv. V. Immunitas, 3. qu. 4. Suar. cit. c. 13. num. 3.* Ratio est, quia licet talis Judex inferat vim personæ Rei: non tamen facit vim Ecclesiæ, cui directè hoc privilegium immunitatis concessum est, non delinquentibus, ergo potest hæc facultas dari Judici sæculari ab Ecclesia, eaque concessa, is non peccat, extrahendo reum: nec tenetur Ecclesia Rei consensum requirere, aut expectare, si judicet, expedire, vel prudenter censeat, nullam inde injuriam, aut damnum reo timeri posse.

XLV. Porro in allegata supra Constitutione Gregorij XIV. §. *Volumus*; hodie expressè statutum est, ut Curia sæcularis, ejusque Judices, & Officiales ab Ecclesiis, Monasterijs, locisque sacris, Laicum aliquem delinquentem in aliquo ex casibus ibi exceptis, sine expressa licentia Episcopi, vel ejus Officialis, & interventu personæ Ecclesiasticæ ab eo auctoritate habentis, capere, extrahere, aut incarcerare non possint: nisi eo casu, quo ipse Episcopus, & dictæ personæ Ecclesiasticæ requisitæ, in delictis ibi expressis, Reos trade-

re, aut capturæ, & carcerationi intervenire, & assistere recusaverint: tuncque reverentiæ Ecclesiæ, & locis sacris debita memores, prædictos delinquentes, minori, quoad fieri poterit, cum scandalo, & tumultu extrahere curent. Ubi etiam additur: Et sic à Curia sæculari extracti ad carceres Curia Ecclesiasticæ reponi, & inibi sub tuto, & firmo carceri, ac opportuna custodiâ, datâ illis, si opus fuerit, per Curiam sæcularem, detineri debeant, nec inde extrahi, Curiaque sæculari prædictæ consignari, nec tradi possint: nisi cognito prius per Episcopum, seu ab eo deputatum, an ipsi verè criminis superioris expressa commiserint; tuncq; deinde, de mandato Episcopi, per Judicem Ecclesiasticum Curia sæculari, quâcunque appellatione postpositâ, consignentur, prout habetur apud *Fagnan. cit. c. Inter alia; n. 99. h. t.* Quare prior sententia solum procedit in ijs locis, in quibus non est recepta dicta Constitutio Gregorij XIV. in qua prohibetur, etiam in casibus, in quibus cessat immunitas Asyli, reum extrahi, sine licentia Episcopi. *Zaf. in Comment. in Decret. lib. 3. n. 39. h. t.*

XLVI. Secundus effectus hujus immunitatis est, quod reus non possit in Ecclesia, vel alio loco sacro capi, incarcerari, aut vinculis constringi, vel alia violentia ipsi inferri, prout habetur in c. *Definitur; 35. caus. 17. qu. 4.* ubi etiam additur, permittendum hujusmodi reis, extra Ecclesiam, per 30. passus securè exire. Idemque statutum habetur in l. *Presenti; 6. C. de his, qui ad Eccles. conf.* Ratio est, quia aliàs hoc esset, ex Ecclesia carcerem facere, quod ipsius immunitati magis repugnat. *Covarr. cit. c. 22. nu. 17. Coroll. 30. Suar. cit. lib. 3. c. 12. n. 2.*

XLVII. Tertius effectus est, quod reus interim, dum in Ecclesia existit, non possit per sententiam Judicis, ad mortem, vel ad aliam penam corporalem condemnari, prout habetur in c. *Reum; 9. & c. Id constitutum; 36. cit. caus. 17. qu. 4. & c. De raptores; 3. junct. Gl. V. Vel penarum; caus. 36. qu. 1. & ex cit. c. Inter alia; h. t.* ubi dicitur, nec inde damnari debet ad mortem, vel ad penam, corporalem scilicet, ut explicat *ibid. Abb. n. 3.* qui textus non potest intelligi de executione ipsius sententiæ, quia indubitatum est, in ipsa Ecclesia humanum sanguinem effundi non posse, c. *Reos; 7. caus. 23. qu. 5. c. Cum Ecclesia; 5. h. t. & c. 2. eod. in 6.* sed intelligi debet de ipsa sententiæ prolatione, seu condemnatione ad mortem, vel penam corporalem: potest tamen reus puniri multa pecuniaria, prout sumitur ex cit. c. *Inter alia;* ubi dicitur, super hoc tamen, quod inique facit, est aliàs legitime puniendus, pecuniariter scilicet, & aliter, quam in persona, juxta Gl. *ibid. V. Punendus;* & *Abb. n. 3. & 9. Silv. c. l. qu. 4. Azor cit. c. 9. qu. 12. Suar. cit. c. 12. n. 5.* quia tenetur satisfacere pro injuria, & damno illato. Addunt citæ, Vd. quod licet reus exeat ex Ecclesia, non possit amplius ad penam corporalem, ob illud delictum, condemnari, vel criminaliter accusari: Id tamen *Suar. c. l.* putat, tunc solum procedere, si reus exeat, fide datâ à Judice, & juratâ de impunitate illius, tunc enim Ecclesia jam obtinuit illi remissionem penæ corporalis: Secus est, si exeat, nullâ conventionē, seu compositione prius factâ, super impunitate illius, tunc enim cessavit immunitas, & res est in eo statu, in quo erat, antequam fugeret ad Ecclesiam, prout colligitur ex cit. c. *Id constitutum; caus. 17. qu. 4.* Idque

Idque in praxi, & de consuetudine servari, ut si reus licitè ex Ecclesia fuerit extractus, in casibus, in quibus licitè extrahi poterat: siue sponte exierit, & postea captus fuerit, semper puniatur, perinde, ac si ad Ecclesiam nunquam confugisset, testatur *Clar. cit. qu. 30. n. 23.* Sed neque pœnâ servitutis, exilij, aut tritremium talis reus mulctari potest, quia hæc pœnæ sunt valde graves, & corporalibus æquiparantur, imò etiam quasdam excedunt. *Suar. cit. c. 16. n. 6.* potest tamen reus fugiens ad Ecclesiam detrudi in Monasterium, ad agendam ibi pœnitentiam, arg. c. *Si Episcopus; 7. dist. 50. & Auth. Sed hodie; C. De adult. Abb. in cit. c. Inter alia; 3. num. 11.* vel etiam alia pœnitentia ipsi invito imponi potest, pro salute animæ, si peccatum sit publicum, & ad tollendum scandalum, id videatur necessarium; quia hoc non est contra immunitatem Ecclesiæ, cum possit etiam, intra eandem, pœnitentiam illam peragere, nam immunitas non censetur concessa in prejudicium salutis animæ, dummodo reus invitus non extrahatur ex Ecclesia. *Abb. c. l. n. 12. Suar. cit. c. 12. n. 6. in fine.*

XLVIII. Quartus effectus est, quòd non possit Magistratus sæcularis prohibere, vel impedire, quòd minus victus, & vestitus, aliæque necessaria ad victum ad reum deferantur, ut habetur in *cir. l. Presenti; C. de his, qui ad Eccles. conf.* quia esset aperta coactio, quæ tanta esse posset, ut reus, vel se tradere, vel exire, vel in Ecclesia mori cogeretur, *Covarr. cit. c. 20. nu. 17. Coroll. 31. Suarez cit. c. 12. nu. 4.* Potest tamen Judex obsidere Ecclesiam, eique custodiam apponere, ne reus liberè aufugiat, vel, ut si extra fines Ecclesiæ exierit, capi, & incarcerari possit; quia tunc nulla vis infertur existentì in loco sacro: sed solum in loco non sacro ponuntur custodes, ut si reus sponte exeat, ibi comprehendatur, ubi jure capi potest. *Suar. c. l. Si verò reus laciniam, siue extremitatem vestis extra Ecclesiam habeat, & illâ apprehensâ extrahatur, & capiatur, violatur immunitas Ecclesiæ. Covarr. c. l. nu. 18. Coroll. 33. Suar. c. l. n. 4. in fine,* ubi rationem reddit, tum quia illa vis non infertur vestì, sed personæ, quæ gaudet immunitate, cum sit intra Ecclesiam: tum quia vestis adhæret personæ, tanquam accessorium principali, ergo cum persona gaudeat immunitate, consequenter etiam vestis, præsertim cum semper major pars vestis sit intra Ecclesiam. Idemque dicendum, si reus manum, vel pedem extra Ecclesiam posuit, ita, ut caput, & alia præcipua membra corporis intra Ecclesiam maneant, ob rationes prædictas, *Suar. c. l.*

XLIX. Quintus effectus est, quòd res, aut bona, quæ reus ad Ecclesiam fugiens secum detulit, non debeant per vim extrahi, aut ei auferri, ut colligitur ex *c. Sicut; 6. ibi: aut personam hominis, vel bona eius inde subtraxerit; & c. Definivit; 35. ibi: vel damni, seu spolijs. caus. 17. quest. 4.* privatio autem bonorum est ædamnum, seu spolium. *Suar. cit. c. 12. n. 3.* Hoc autem intelligi debet de rebus, seu bonis, quæ sine aliæ cuius injuria reus secum defert, vel ibi retinet; nam si res alienas, vel alteri obligatas secum detulit ad Ecclesiam, ex ipsi per vim auferri possunt, quia eas deferendo, vel retinendo, delinquit in Ecclesia, vel delictum continuat, idèoque quoad illas res immunitate non gaudet, quamvis ipsa persona, ob eam causam, vi extrahi non debeat. Idque sumitur ex *c. De*

raptoribus; 3. caus. 36. qu. 1. ubi habetur, ut, si quis fœminam secum ad Ecclesiam rapuit, ea ipsi auferri debeat, quamvis ipse per vim non sit extrahendus. Similiter, si quis cum armis prohibitis fugiat ad Ecclesiam, illis spoliari potest; quia cum sit Lege prohibitum talia arma habere, Ecclesia eum in hac re defendere non intendit. *Covarr. cit. c. 20. n. 18. Coroll. 36. Suar. cit. c. 12. n. 3.* Carterum reus fugiens ad Ecclesiam debet sibi ipsi parare victum, & vestitum, si propria bona habeat, ex quibus vivere possit. Si verò non habeat, tunc vel potest arte, aut labore manuum suarum victum sibi quærere, ut inde se alat: vel non potest, & Ecclesia tenetur illi subministrare necessaria alimenta tanquam pauperi, *Abb. in cit. c. Inter alia, n. 28. h. t. Azor cit. c. 9. q. 13.*

§. IV.

Quale crimen committant, & quam pœnam incurrant Iudices per vim extrahentes reos ex Ecclesijs?

L. Assertio 1. Judex sæcularis, si absque legitima Prælati Ecclesiastici licentia, reum invictum, præter casus jure, seu consuetudine exceptos, per vim extrahat è loco sacro, seu immuni, vel aliâ ratione immunitatem Ecclesiasticam violet, sacrilegium committit, ut constat ex *c. Sacrilegium; 4. caus. 17. q. 4. & tradit S. Thom. 2. 2. q. 59. art. 2. ad 3.* ubi specialiter de hac violatione loquitur, & alij communiter. Ex quo inferitur primò. Quòd Prælati, & aliæ personæ Ecclesiasticæ possunt resistere Judici, per vim reum extrahere volenti, in casu jure non permisso; quia licitum est vim vi repellere, & Ecclesiasticam immunitatem tueri. *Suar. cit. l. 3. c. 13. n. 4.* Modus autem resistendi, ac defendendi consistit in eo, ut fores Ecclesiæ claudantur, & alia remedia externa adhibeantur, ad impediendam violentiam, sine armis tamen, saltem quibus ipsi Clerici utantur; cum ipsis prohibitum sit regulatiter sumere arma, sine speciali dispensatione, quæ hoc casu non reperitur concessa, nec ordinariè est necessaria. Possunt tamen Prælati, & Rectores Ecclesiæ, in raro casu magnæ necessitatis, adhibere auxilium Laicorum, ad defendendam Ecclesiam, si grave damnum Ecclesiæ timeretur. *Suar. c. l. num. 5.*

LI. Inferitur secundò. Judex sæcularis obligatur, ad restituendum Ecclesiæ reum, quem vi, & contra immunitatem extraxit, ut aperte colligitur ex *c. Minor; 8. caus. 17. qu. 4.* ubi dicitur, Ecclesia illa sum revoça, quem ut irreligiosissimus rapuisti. *Abb. in cit. c. Inter alia; h. t. nu. 26.* ubi ait, quòd non sufficit, si Judex velit cautionem præstare de impunitate: sed debet prius extractum restituere Ecclesiæ. *Silv. V. Immunitas; 3. num. 11. quest. 7. Suarez cit. c. 13. nu. 6.* Ratio est, quia Ecclesiæ injuria est illata per violentam extractionem, quæ resarciri debet. Quin imò Judex violentè extrahens aliquem ex Ecclesia, vel contra illegitimè extractum ulterius procedens, obligatur ex justitia ad omnia damna eidem teo inde illata resarcienda, ut docet *Suar. cit. c. 13. n. 9. & 10. & n. 15.*

Uuuu 2

quia

quia cū Ecclesia sit locus exemptus ab omni jurisdictione seculari, iudex violentiam exercens in tali loco, extra territorium suum jurisdictionem exercet, & consequenter actum injustum facit, ob defectum jurisdictionis in tali loco, *arg. c. 2. de const. in 6. & l. ult. ff. de jurisd. & injuriam infert reo, quem ex-
trahit; quia etsi exemptio directe, & immediate afficit locum, cui principaliter concessa est, indirecte tamen, & consequenter redundat in personam, ut quatenus existit in illo loco, etiam sit exempta, licet aliās sit tali iudici subdita. Nec refert, quod Canones solum dicant, eum, qui hoc facit, committere peccatum sacrilegij, *cit. c. Minor; & c. Si quis; 20. & c. Quisquis; 21. cit. caus. 17. q. 4.* Quia tantum agunt de hoc peccato, quatenus ipsis contrarium est, ideoque semper de illo tanquam de sacrilegio loquuntur, non tamen excludunt aliam malitiam injustitiā, si ad priorem consequatur. *Suar. c. l. n. 16.**

Infertur tertio. Quod omnes actus judiciales, & totus processus, post ejusmodi violentiam, & injustam extractionem Rei institutus, sit ipso jure, & facto nullus; quia cū ipsum fundamentum talis iudicii sit nullum, videlicet captura, per quam quasi possessio in reum acquiritur, quæ violenta, & injusta fuit, consequenter etiam omnes actus reliqui, ipso jure, irriti sunt censendi, *Suarez c. l. num. 14. Laym. cit. c. 3. num. ult.*

LII. Assertio 2. Qui violenter extrahit reum ex Ecclesia, vel loco sacro, in casu jure non excepto, seu permisso, vel aliās violat immunitatem, secundum Jus civile, iucurrit crimen læsæ Majestatis, & ultimo supplicio est afficiendus, *l. 2. & l. Præfenti; 6. C. de his, qui ad Eccles. conf. quæ tamen pœna non videtur esse in usu: secundum Jus Canonicum verò, debet excommunicari, nec ad communionem admitti, donec ad monitus legitime satisfaciatur, prout significatur in c. Quisquis 21. §. Si quis dormit; caus. 17. q. 4. Silv. c. l. q. 8. Azor cit. c. 9. q. 11. Suarez cit. c. 13. num. 7. Ubi tamen addit, non esse absolute excommunicandam: sed sub conditione, si Ecclesiæ non satisfaciatur, nec reum restituatur; quia ob delictum commissum non fertur excommunicatio, nisi sub conditione pendente in futurum, si non patuerit, vel satisfecerit. Præterea de Jure Canonico imponitur etiam propter hoc delictum, pecuniaria pœna, & publica poenitentia, *c. Si quis; 20. & c. seq. in fine, cit. caus. & qu. S. Thom. cit. qu. 99. artic. 4. in corp. & alij Dd. citr.* Porro extrahentes res ex Ecclesiis, & locis sacris non incurrere excommunicationem Bullæ Gregorij XIV. tradit *Fagnan. in cit. c. Inter alia; n. 102. h. t.* quia illa loquitur de extrahentibus personas, ideoque non debet extendi ad extrahentes res.*

SECTIO III.

DE IMMUNITATE, ET EXEMPTIONE rerum, seu bonorum ad Ecclesias & Ecclesiasticas personas pertinentium à secularibus oneribus, & tributis.

LIII. Pro explicatione eorum, quæ hoc loco dicuntur, præmittendum primò, Bona Ecclesiastica

sunt triplicis generis. Ad primum genus spectant ipsæ materiales Ecclesiæ, seu Tempia, ipsæque adjuncta Cœmeteria: item vestes, & vasa sacra, & alia consecrata, vel benedicta, & ad Divinum cultum, tanquam ejus instrumenta deputata. Et de his nullum dubium est, quin libera esse debeant à tributis, vectigalibus, & quibuscunque exactionibus, quæ à potestate seculari imponuntur; tum quia sunt res sacræ, tum quia non sunt res fructifera aliquorum proventuum temporalium, neque habent ullum temporalem usum, seu commoditatem pretio æstimabilem: sed tantum usum sacrum, ad quem specialiter sunt destinata, ideoque ad usus humanos, & profanos amplius applicari non possunt, juxta *c. Quæ semel; 4. caus. 19. q. 3. c. Ligna; 38. dist. 1. de consecr. Suar. lib. 4. de defor. Fidei Cathol. c. 19. n. 2.*

Alia sunt bona Ecclesiastica, quæ consecrata, aut benedicta non sunt, tum immobilia, ut fundi, prædia, domus: tum mobilia. Et hæc sive dicantur cum Navarro tract. de redditib. Eccles. monito 40. illa non esse in humano dominio: sed solam eorum dispensationem, seu administrationem Prælati Ecclesiasticis competere, dominium verò proprietatis esse proximè, & immediate penes DEUM, & Christum: sive dicatur, Ecclesiastica illa bona esse sub humano dominio ipsius Ecclesiæ universalis, vel cujusque particularis, cum annexo onere, seu obligatione, illa et pendendi, vel applicandi ad usus pios tamen hoc ipso, quod à fundatoribus, vel alijs fidelibus ad Dei cultum oblata, & donata sunt, & in sustentationem Ministrorum Ecclesiæ, & alimenta pauperum, & alia Templorum expensas destinata sunt, inter res sacras computantur, ut docet *S. Thom. 2. 2. q. 99. art. 3. in Corp. adeoque exempta sunt à potestate seculari, & consequenter etiam à tributis secularibus; cum talium bonorum administratio, dispositio, & applicatio ad Ecclesiæ Prælatos, & non ad seculares Potestates pertinere possit. Suar. cit. l. 4. c. 17. n. 6. & c. 18. n. 7. & 2. seq. Laym. l. 4. tr. 9. c. 6. n. 1.* Alia denique sunt bona, sive immobilia, sive mobilia Clericorum propria: & hæc rursum duplicis generis sunt, quedam enim Clerici acquirunt, ex spirituali titulo, ut ex redditibus decimarum, vel Beneficiorum suorum, quæ propter officium dantur, vel quæ non quidè ex jure, seu titulo Beneficij, sed spiritualis operis acquiruntur, ut ex Missarum stipendijs, & funeralibus &c. Et hæc propriè Clericalia bona vocari possunt: quedam verò sunt, quæ ex temporalis titulo, ut ex hæreditate, arte, vel labore à Clericis acquiruntur, quæ patrimonialia bona appellantur, *Suarez cit. l. 4. c. 24. n. 1.*

LIV. Præmittendum secundò. Quod ex communibus, & recepta doctrina Canonistarum, & Legistarum, triplicia sunt munera, seu onera, juxta *l. Mutus 18. ff. de V. S. quæ imponi possunt, & solent: vel personalia tantum, vel merè realia, vel mixta, id est, partim personalia, partim realia, prout videre est apud Abb. in c. Non minus; 4. num. 12. & 15. h. t. Franc. in c. 1. num. 6. eod. in 6. Silvest. V. Immunitas; 1. nu. 19. q. 1. Suar. cit. l. 4. c. 22. nu. 1. & Laymann. cit. c. 6. num. 5.* Onera merè personalia sunt, quæ personis tantum, ipsque subditis, sine ordine, seu respectu ad bona patrimonialia, imponuntur: cujusmodi onus merè personale est, v. g. capitatio civium, id est, certa ex actio à singulis Capitibus, sive personis, sine respectu ad

An ad bona patrimonij, quæ imponuntur etiam illis subditis, qui nulla bona immobilia habent in territorio Principis imponentis, l. unic. C. de Capit. Cirium, de quibus infra. Onera merè realia sunt, quæ sine habitudine, seu respectu ad personæ qualitatem, sunt imposita ipsis rebus, seu bonis tantum, sive bonis propter bona, eisque jure perpetuo secundum se inhaerent, & inseparabiliter ea comitantur, adeoque perpetua, & invariabilia sunt, ita, ut tam diu durent, quamdiu durant res ipsæ, quibus inhaerent. Et tale onus merè reale imponi potest à quolibet, etiam privato domino, rei suæ, v. g. domui, vel fundo per pactum, seu contractum censualem, feudalem, vel emphyteuticum; nam quilibet est rei suæ moderator, & arbiter. In res 21 ff. Mandat. Onera mixta sunt, quæ personis subditis imponuntur: sed cum ordine, & respectu ad bona, quæ possident, sive personis pro modo facultatum, ita, ut immediate ipsis personis subditis, mediata verò, & consequenter etiam ipsis bonis illarum, sive personis propter res, seu bona imponantur, juxta l. Rescripto; 6. §. fin. ff. de muner. & honor. quæ ex infra dicendis magis patebunt.

LV. Præmittendum teritiò. Nobis hic sermone esse, solum de oneribus, sive tributis secularibus, quæ scilicet Imperatores, Reges, vel alij Principes, aut Magistratus temporales jure possunt, vel solent imponere: non autem de ijs, quæ à S. Pontifice, vel ex ejus licentia, vel juris concessione, inferiores Prælati Ecclesiastici exigere possunt à suis subditis Ecclesiasticis; nam exemptio Clericorum non est à potestate Pontificia, seu Ecclesiastica: sed à Civili, & seculari, Suar. cit. lib. 4. c. 18. num. 2.

§. I.

An bona Ecclesiarum, & personarum Ecclesiasticarum sint immunia, & exempta à secularibus oneribus, seu tributis merè realibus, ordinariis, ac perpetuis?

LVII. Assertio 1. Vel quæritur de illis bonis, quæ ad fundationem, aut dotationem Ecclesiæ pertinent, & de Coemeterio, domibus, & hortis, aut fundis, juxta Ecclesiam positis, & hæc sunt exempta ab omnibus realibus tributis, & oneribus laicalibus, arg. c. 1. Decensib. & ibi Gl. in casu in fine, Innoc. ibid. P. Servitio. & Hostiens. P. cod. & Ioan. Andr. num. 8. Idque procedit, non tantum in tributis, & oneribus publicis, & regijs: sed multò magis etiam in privatis, & ab antiquo impositis, ut habetur in c. secundum; 24. & c. seq. caus. 23. qu. 8. & tenet Rota apud Fagnan. in c. Non minus; 4. num. 8. h. t. de quo plura sunt dicta supra Tit. 39. num. 43. & seq. Vel quæritur de alijs bonis, quæ ad Ecclesiam ex alijs titulis vel causis pervenerunt: & tunc, si bona illa, antequam ad Ecclesiam transfierint, jam habuerunt impositum, & annexum reale onus perpetuum, & invariabile, ex vi dominij, & pacti præcedentis, v. g. contractus censualis, emphyteutici, vel feudalis. Hoc casu Ecclesia non habet privilegium exemptionis à tali onere,

tributo, vel pensione: sed bona illa cum eodem onere ad Ecclesiam transeunt, quia res cum onere suo transit, c. Ex litteris; 5. de pignor. & sumitur etiam ex c. Tributum; 22. & ibi Gl. V. De exterioribus; cit. caus. 23. q. 8. Et ita docet etiam Abb. in cit. c. Non minus; n. 15. in fine, h. t. Suar. cit. l. 4. c. 20. n. 6. & seqq. Laym. cit. c. 6. n. 9. §. Dices, & est certa, ac communis sententia. Ratio est, quia ob favorem Religionis, seu causæ piæ, non debet inverti ordo justitiæ, & alter privari jure suo, quod habet in talibus bonis, ex vi pacti, seu contractus primò acquisitum, nam cum illa onera sint imposita ipsis rebus, seu bonis, non personis, ideo ab omnibus etiam non subditis, & externis, sive Clericis, sive Laicis præstanda sunt.

Verum postquam bona jam acquisita sunt Ecclesiæ, certum est, non posse amplius hujusmodi onus reale ipsis de novo imponi à Secularibus, prout sumitur ex cit. c. Non minus; h. t. Abb. ibid. num. 16. Suar. c. l. n. 2. & tenent communiter Dd. Quamvis Bartol. in l. Rescripto; 6. §. fin. nu. 5. ff. de munerib. censuat, posse Principes seculares efficere tributaria omnia prædia, sita in suo territorio, ita, ut cum postea ad Ecclesias pervenerint, sint obnoxia collectis postea imponendis. Sed hæc doctrina tanquam falsa, & quæ adversatur immunitati Ecclesiasticæ, communiter reprobat, Fagn. in cit. c. Non minus; num. 10. & 11. Barb. l. 1. Jur. Eccles. c. 39. §. 5. num. 55. & seq. Rast. est, quia indirectè permitteretur contra libertatem Ecclesiasticam, quod directè omnino prohibitum est, c. Quæ in Ecclesiis; 7. de Constit. Auth. Cassa; C. de SS. Eccles. Nam licet eo tempore, quo totum territorium efficitur tributarium, prædia sint sub jurisdictione Laicorum, tamen hoc tempus non debet inspicere: sed illud, quo ipsæ collectæ imponuntur; res enim non dicitur tributaria, nisi quando revera, & actu est debita solutio tributi, sive contributio, statis temporibus, nam tunc solum dicitur actus perfectus, & consummatus: hoc autem tempore bona sunt extra jurisdictionem secularem, & subiectum est inhabile, ad onera laicalia recipienda, quia bona jam pertinent ad Ecclesiam, adeoque sunt exempta ab impositione vetergalium, seu tributorum secularium, & res dicitur devenisse ad eum casum, à quo incipere non posset.

LVII. Assertio 2. Bona Ecclesiastica sunt immunia, & exempta ab illis oneribus, seu tributis realibus, quæ Principes seculares imponunt prædijs, & fundis in suo territorio sitis, non ex vi proprii dominij: sed Lege ordinariâ, ac perpetuâ, ex potestate jurisdictionis supremæ, quam habent in tali territorio; nam quamvis talia bona, priusquam ad Ecclesias, & Ecclesiasticas personas pervenirent, essent subiecta tali oneri, vel tributo: non tamen cum eo onere ad Ecclesiam transeunt, Abb. in c. ult. num. 12. de vita, & honest. Cleric. Gutier. lib. 1. pract. qq. q. 3. num. 16. ubi ait, quando prædia antea erant affecta onere tributorum expressè, & specialiter ex conventionem partium, tunc cum tali onere transeunt ad Clericos, vel Ecclesias: secus verò, si tantum sint affecta, vel obnoxia tributis ex generali Lege, obligatione, & hypotheca, quæ sunt Regi, seu Principi tacitè obligata pro tributis omnia prædia privatorum; quia tunc si talia bona perveniunt ad Clericum, vel Ecclesiam, non transeunt cum tali onere. Idem docet Martha tract. de jurisd. p. 4. casu 11. nu. 28. & seqq. ubi ait,

Uuuu 3

hanc

hanc opinionem esse veriorē, & tutiorem in conscientia, imò absolute veram; cum contraria opinio nullo nitatur certo fundamento, *Suar. cit. c. 20. n. 12. Lef. l. 2. c. 33. n. 21. Laym. cit. c. 6. nu. 4.* Ratio est, quia onus solvenditalia tributa, quæ ex Lege ordinaria, ac perpetua, sive ex potestate jurisdictionis à Principe exiguntur, & imponuntur, non est onus merè reale, quia non inhæret rei, ratione rei: sed ratione personæ, imponitur enim rei, seu bonis propter personas, quæ cum subiectæ sint jurisdictioni Principis, Lege tributi obligari possunt: ergo si bona, ex quibus tributa hujusmodi à subditis solvebantur, postea ad alios possessores, ac dominos à jurisdictione Principis omnino exemptos transferantur, hoc ipso etiam ab illo onere, seu obligatione eximuntur, juxta Regulam communem, & certam, ac ab omnibus receptam, quam tradit *Abb. in c. qualiter; 17. nu. 8. de Indic. Si persona est exempta, consequenter etiam res ejus, seu bona sunt exempta.* Item mutatâ personâ, mutatur etiam status, seu conditio rei, ut ex communi docet *Martha cit. Casu; 11. num. 29. & 38. & Casu 125. n. 2. & 18.* ac proinde non est inconveniens, ut bona habeant unam naturam, seu conditionem apud unum possessorem, & diversam penes alterum.

Confirmatur, quia dispositio Legis, quando ad eum casum pervenit, in quo incipere non potuisset, desinit obligare, dummodo sit eadem ratio, cur non perseveret, quæ erat non incipiendi: atqui ab initio non potest imponi tale tributum bonis Ecclesiasticis: ergo nec potest ejusdem bonis, postquam Ecclesiastica facta sunt, imponi, sive continuari impositio tributi, quæ in illis incipere non poterat. *Suarez cit. c. 20. num. 27.*

Quare illa regula, sive axioma, quod res transit cum onere suo, duntaxat locum habet, quando res non transfertur in illum statum, in quo talis oneris fiat incapax, alioqui enim à tali onere, factâ hujusmodi mutatione, necessariò eximitur: sicut enim servus, si sacris ordinibus initietur, ab onere servitutis eximitur: ita etiam in præfenti, si bona transeunt in dominium Ecclesiæ, vel Ecclesiasticorum, liberantur ab oneribus tributorum, quæ Lege publicâ, & ordinariâ, ex potestate jurisdictionis, inducuntur: non tamen ab alijs oneribus merè realibus, quæ ex contractibus privatis oriuntur, *Suar. c. l. nu. 28.* Et hinc si onus talis tributi realis, etiam à Principe sit impositum bonis, non ex mera potestate jurisdictionis: sed quia Princeps etiam particularis dominus fuit alicujus fundi, vel prædij, quod alteri in Feudum, vel Emphyteusim dedit, vel etiam plenum dominium in alium transtulit, reservato sibi perpetuo censu, seu pensionne annuâ, talis fundus etiam cum eo onere ad Ecclesiam transibit. An autem prædia olim sub proprio, & particulari dominio fuerint, constare potest ex antiquis Scripturis, vel per constantem famam, & traditionem, vel quia onus tributi in certa, & stabili quantitate semper Principi solutum fuit ex tali prædio, *Suar. cit. c. 20. n. 9.*

LVIII. Assertio 3. Illa onera, & tributa realia, quæ ipsis rebus, seu bonis patrimonialibus, & immobilibus Clericorum inhærent, ipsisque imposita sunt, ex vi alicujus pacti, seu contractus, priusquam in potestatem Clericorum venirent, transeunt etiam ad Clericos, aliasque personas Ecclesiasticas; quia res

cum suo onere transit, adeoque etiam ab ipsis sunt solvenda, ut ex communi docet *Suar. cit. lib. 4. c. 25. n. 1.* & patet ex supra dictis; nam cum his oneribus sint subiecta, & obnoxia bona Ecclesiæ titulo spirituali, ac jure Ecclesiastico ad Clericos pertinentia, multò magis erunt illis obnoxia bona patrimonialia Clericorum, quæ titulo merè temporali possident, & minùs sunt privilegiata, ut ex infra dicendis patebit. Aliud est, si talia onera, seu tributa primùm superveniant, & imponantur bonis, postquam illa propria Clericorum facta sunt, tunc enim ad illa præstanda non obligantur; cum par quoad hoc sit ratio etiam in bonis patrimonialibus Clericorum, *Suar. cit. l. & patet etiam ex supra dictis.*

LIX. Assertio 4. Etiam bona patrimonialia Clericorum, aliarumque personarum Ecclesiasticarum sunt immunia, & exempta ab illis oneribus, ac tributis realibus, quæ non ex vi pacti, sive ex conventionione partium: sed ex vi totius jurisdictionis Legæ publicæ, & ordinariæ à Principibus secularibus imponuntur, ut docet *Suar. cit. c. 25. num. 3. & alij Dd. cit.* Ratio enim supra allata etiam in his bonis locum habet, quia per mutationem personæ mutatur qualitas, sive conditio rei inhærentis ratione personæ, *arg. l. Locatio; 9. §. Fiscus; ff. de publ. & vectig. & l. Per Curatorem; (alias Procuratorem), 90. in fine, ff. de acquir. hered.* Et talia propria tributa Regia, quæ dicuntur realia, & quasi inhærentia rebus immobilibus, non adherent illis per se, & absolute spectatis: sed ratione personarum, sub quarum dominio existunt, ac proinde sunt quasi pignora, seu hypothecæ tacite obligatæ tributis Fisci, seu Principis, *Suar. c. l. nu. 4. & patet ex dictis.*

LX. Porro Regula illa, quam tradit *Gl. in c. Ecclesia; 10. V. Personis Ecclesiasticis; de Confit. & in c. ult. V. Suis facultatibus, de vita & honest. Clericorum & in c. Quamquam; 4. V. Ipsarum de censib. in 6.* quod bona Ecclesiastica, & bona Clericorum propria gaudent eodem jure, ac privilegio, procedit tantum in ijs privilegijs, quæ principaliter personis competunt, sive statui Ecclesiastico, rebus verò, sive bonis ipsorum solum accessorie. V.g. quod Clerici exempti sunt, & immunes ab omnibus oneribus, & tributis, non tantum merè personalibus: sed etiam mixtis, à quibus res, seu bona sunt exempta, ratione personarum, & ideo res, seu bona Ecclesiastica, & bona propria Clericorum in privilegio exemptionis ab hujusmodi oneribus, ac tributis æquiparantur; quia jura, & Canones generaliter, & indistinctè de ijs loquuntur. At verò quoad illa privilegia, quæ principaliter in favorem Bonorum Ecclesiasticorum sunt concessa, non gaudent eodem jure, nec æquiparantur bonis propria singulorum Clericorum, & bona Ecclesiastica: cujusmodi est beneficium restitutionis in integrum, si Ecclesia in contractu sit læsa, quod non datur Clericis, si in bonis proprijs lædantur: item, quod bona immobilia Ecclesiæ non præscribantur, nisi tempore 40. annorum, bona verò Clericorum tempore ordinario x. vel xx. annorum, *Abb. in c. ult. num. 11. de vit. & honest. Cleric. Covarr. lib. 1. resol. c. 4. num. 2. & 2. & alij communiter.* Ratio est, quia bona pertinentia ad ipsas Ecclesias inter res sacras numerantur, ideoque eorum furtum, aut injusta ablatio sacrilegium censetur, ut docet *S. Thom. 2. 2. q. 99. art. 3. & alij*

& alij communiter. At verò bona propria, seu patrimonialia Clericorum, præsertim quæ temporali titulo sunt acquisita, non reputantur sacra; neque eorum furtum, vel invasio est verè, ac propriè sacrilegium, si vis personæ Clerici non inferatur: *Suarez cit. c. 25. num. 5. Laym. th. c. 6. n. 18.*

§. II.

An bona Ecclesiarum, & personarum Ecclesiasticarum sint immunia, & exempta ab oneribus, seu tributis, etiam novis, & extraordinariis?

LXI. Notandum primò. Tributa quædam imponuntur rebus immobilibus, ut fundis, vel prædijs; quæ, quatenus sunt fructifera, sunt capaces alicujus pensionis, seu tributi: alia verò exiguntur ex rebus mobilibus, quæ, quia per se non sunt fructifera, non sunt capaces tributorum, nisi quatenus exponuntur, & subsunt negotiationi, vel transportationi ab uno loco ad alium, cujusmodi tributa, gabbellæ, vel vectigalia à vectando appellari solent. *Suar. lib. 4. de immunit. Eccles. c. 18. nu. 3.*

Notandum secundò. Onera, seu tributa alia sunt ordinaria, perpetua, & invariabilia, quæ certam, ac determinatam præstationem habent, ut docet *Abbas in c. ult. n. 12. de vit. & honest. Cleric. & c. Non minus; 4. nu. 15. h. t.* Alia verò sunt onera, seu tributa nova, quæ ob causam supervenientem, vel aliam gravem necessitatem publicam à secularibus Principibus imponuntur, & aliàs collectæ, seu contributiones appellantur, nec certam, & singulis annis, vel statis temporibus recurrentem præstationem habent: sed variantur, & modò majores, modò minores imponuntur, vel exiguntur, prout major, vel minor est necessitas, adeoque non perpetua, & invariabilia onera, seu tributa sunt: sed temporalia, & variabilia, quæ cessante necessitate, ob quam sunt imposita, etiam ipsa cessare debent, nec possunt sine injuria ulterius exigi, & de his in præsentì potissimum agitur. His notatis.

LXII. Respondetur, bona, non solum Ecclesiarum, sed etiam Clericorum propria, & patrimonialia; tam mobilia: quam immobilia sunt immunia, & exempta ab omnibus tributis, non merè realibus; sed mixtis, & multò magis novis, & extraordinariis, & quibuscunque alijs collectis, exactionibus, gabellis, & vectigalibus, quæ Principes seculares à subditis suis exigere, vel ijs imponere solent, ratione bonorum, quæ possident. *Abb. in c. ult. de vit. & honest. Cleric. num. 12. & in c. Non minus; 4. nu. 3. h. t. Suarez cit. lib. 4. c. 18. n. 4. & c. 23. num. 2. & c. 24. num. 4. Less. lib. 2. c. 33. n. 18. Barbosa. in cit. c. Non minus; n. 6. & alij, tam Theologi, quam Canonistæ communiter. Idque probatur primò, ex Jure Canonico; nam in primis Concilium Generale Lateranense sub Alexandro III. c. 19. (quod refertur in c. Non minus; 4. h. t.) graviter conqueritur, quòd in divinis Mundi partibus, Rectores, seu Magistratus locorum tot onera imponunt Ecclesiis, ut Sacerdo-*

tes earum deterioris conditionis sub eis esse videntur, quàm olim fuerint sub Pharaone, qui Legis Divinæ notitiam non habebat: imò Sacerdotes, & bona eorum in pristina libertate reliquit, & ex publico necessaria ministrabat. Isti verò onera sua ferè universa imponunt Ecclesiis (& Ecclesiasticis) & tot angarijs eas affligunt, ut de illis dici possit, quod deplorat Hieremias (*Thren. 1. Princeps Provinciae, id est, Ecclesia facta est sub tributis.*) Imò etiam jurisdictionem Prælatorum Ecclesiæ ferè in totum sibi insurpant. Quare Concilium sub anathemate (sive excommunicatione) talia de cætero fieri prohibet: nisi Episcopus, & Clerus tantam necessitatem, vel utilitatem conspexerint, ut absque ulla coactione, ad relevandas communes necessitates, vel utilitates, ubi Laicorum non suppetunt facultates, subsidia per Ecclesias existiment conferenda, de quo infra.

LXIII. Hoc Decretum postea repetitum fuit, & confirmatum in posteriore Concilio Lateranensi sub Innocentio III. celebrato c. 46. quod refertur in c. Adversus; 7. h. t. quibusdam adjectis, ubi dicitur, Adversus Consules, & Rectores Civitatum, vel alios, qui Ecclesias, vel Ecclesiasticos viros Tallijs, seu Collectis, & alijs exactionibus aggravare nituntur, volens immunitati Ecclesiasticæ Concil. Lateran. providere (quod refertur in c. Non minus; 4. h. t.) præsumptionem hujusmodi sub anathematis (seu excommunicationis) pœna prohibuit, & transgressores, ac fautores eorum, excommunicationi (scilicet post admonitionem, *Gl. hic v. eod.*) subjacere, præcepit, donec competentem satisfactionem præstiterint. Verùm, si quando Episcopus simul cum Clericis, tantam necessitatem, vel utilitatem perspexerit, ut absque ulla coactione, ad relevandas necessitates, vel utilitates communes, si quidem Laicorum non sufficiant facultates, per Ecclesias subsidia conferenda judicaverit, tum Laici debent id, quod datur illis à Clericis, humiliter, & cum gratiarum actione, recipere; propter imprudentiam tamen quorundam, Romanus Pontifex prius consulatur, cujus interest communibus utilitatibus providere. Hæc infra explicantur, sicut & reliqua, quæ habentur de pœnis in prædictis duobus capp. in fine.

LXIV. Præterea in c. Quia nonnulli; 1. h. t. in 6. In primis graviter conqueritur Alexander IV. contra dominos temporales, & eos, qui jurisdictionem temporalem, seu secularem in Civitatibus, Castris, & Villis exercent, vel qui nituntur, & student, ut illis collectas, & tallias, & alia hujusmodi Ecclesiæ, prætextu bonorum, quæ acquisiverunt, tribuant, & persolvant, vel extra manum suam hujusmodi acquisita ponant. Ideo volens Papa super his omnibus sollicitè providere, totq; temerarijs ausibus congruis remedijs obviare, auctoritate Apostolicâ, præhabita cum Cardinalibus diligenti deliberatione, decernit, nō licere quibuscunque, qui jurisdictionem temporalem, sive secularem obtinent, & exercent, tallias, vel collectas, seu exactiones quascunque Ecclesijs, vel personis Ecclesiasticis imponere, vel exigere ab eisdem pro domibus, prædijs, vel quibuscunque possessionibus ab eisdem Ecclesijs, vel personis Ecclesiasticis

» sticis legitimè hæcenus acquisitis, vel in poste-
 » rum acquirendis, etiamsi ipsæ Ecclesiæ, vel perso-
 » næ, vel res huiusmodi, intra illorum districtum,
 » seu territorium sint constitutæ. Nec etiam liceat
 » illis ipsas Ecclesias, vel personas ad distrahendum,
 » vel alienandum, aut extra manum suam ponen-
 » dum jam acquisita, vel quæ deinceps acquirant,
 » aliquatenus compellere.

LXV. Hinc colligitur primò. Quòd in *cir. c. 1.* prohibentur, & reprobandur, non solum illa tri-
 buta, seu collectæ, quæ ex bonis, quæ jam ante pos-
 sidebantur ab Ecclesia, vel persona Ecclesiastica,
 quando fuerunt impositæ, exiguntur: sed etiam ex
 illis bonis, quæ postea acquiruntur ab Ecclesia, vel
 persona Ecclesiastica, etiamsi illa, cum antea essent
 sæcularia, huiusmodi tributis, & collectis essent sub-
 jectæ; nam propterea Laici Domini, & Magistratus
 volebant Ecclesiam, & Ecclesiasticas personas cogere,
 ut, vel tributa, & collectas solverent, vel bona
 dimitterent, ne privarentur tributis, & collectis tali-
 bus bonis annexis, ergo de his bonis est ibi sermo: &
 nihilominus statuitur, ut talia bona, eo ipso, quòd ad
 Ecclesiam, vel Ecclesiasticam personam transeunt, ab
 exactionibus talium tributorum, seu collectarum
 sint exempta, *Suar. cit. c. 20. num. 19.* Deinde gene-
 raliter, & indistinctè in *cir. c. 1.* prohibetur, quas-
 cunque collectas, vel contributiones imponere, vel exi-
 gere ex Ecclesiasticis bonis, ergo non solum est pro-
 hibitum, has imponere: sed etiam exigere, quæ jam
 impositæ erant, priusquam Ecclesia illa bona acqui-
 reret, *Suar. c. l.* Neque refert, quòd per talem exem-
 ptionem Princeps, vel alius Dominus sæcularis, qui
 jus collectandi habet in aliquo territorio, patiatur
 magnum detrimentum, & diminutionem in bonis
 suis, & redditibus, ex quibus nullas amplius collectas
 accipit, sicut antea acceperat. Nam respondetur,
 illud damnum, seu diminutio non fit in proprijs bo-
 nis Principis, vel alterius Magistratus sæcularis: ne-
 que enim antea habebat proprium dominium, vel jus
 particulare æquivalens dominio in illis bonis, ratio-
 ne cujus illi deberetur tributum: sed solum ratione
 jurisdictionis, quam habebat in illa bona, vel domi-
 nium proprietarium illorum, poterat tale tributum
 exigere: ex nulla autem obligatione iustitiæ tenetur
 is, penes quem est dominium proprietatis, curare,
 ut bona sua maneant sub jurisdictione Principis, vel
 Magistratus sæcularis; cum de illis liberè disponere
 possit, si non sint bona feudalia, vel emphyteutica:
 sed allodialia, præsertim donando illa DEO, vel Ec-
 clesiæ, per quam donationem talia bona sunt Eccle-
 siastica, & eximuntur à jurisdictione sæculari. Ac-
 cedit, quòd in eo casu obligatio solvendi tributum
 ex illis bonis, non tollitur privata voluntate donantis
 illa, vel alienantis: sed auctoritate Juris Divini, vel
 humani in Divino fundati. *Suar. cit. c. 20. num. 29.*
 & 30.

LXVI. Colligitur secundò. Non tantum Ec-
 clesiæ, & bona illarum: sed etiam personæ Ecclesia-
 sticæ, & res ipsarum à collectis, vectigalibus, & qui-
 busvis exactionibus sunt exemptæ, ut constat ex *cir.*
c. 1. h. t. in 6. Ubi de omnibus rebus, seu bonis Ec-
 clesiasticarum personarum jam acquisitis, & in po-
 sterum acquirendis, generaliter, & indistinctè dici-
 tur, illa esse exempta, non distinguendo, inter bona

Clericorum Ecclesiastica, vel patrimonialia, nec inter
 collectas, seu exactiones: ubi lex autem non distinguit,
 nec nos distinguere debemus, juxta commune illud
 pronuntiatum: quod vel maxime procedit in novis
 exactionibus, seu collectis imponendis, ut notat
Lesb. cit. c. 33. n. 10.

Idem de vectigalibus non exigendis ab Ec-
 clesiasticis personis statutum habetur in *c. Quamquam 4.*
de censib. in 6. & Clement. præfenti 3. eod. de quibus
supra Tit. 39. num. 47. & seqq. & de quibuscumque
exactionibus statuitur in Clem. Quoniam 3. un. h. t.

LXVII. Probatur secundo. Hæc immunitas à
 collectis, & exactionibus, præsertim novis, ex
 Jure Civili, nam in *Auth. Item nulla; C. de Episcop. &*
Cleric. Imperator Fridericus generaliter statuit, ut
 nulla Communitas, vel persona publica, vel priva-
 ta, collectas, vel exactiones, angarias, vel peran-
 garias, Ecclesiis, vel alijs pijs locis, aut Ecclesiasti-
 cis personis imponere, aut invadere Ecclesiastica
 bona præsumant, ex prædicta scilicet causa; quia
 non solverunt collectas, vel etiam ex alia, *Gl. ibid.*
l. præsumant.

LXVIII. Probatur tertio ratione, quia im-
 ponere, seu exigere tributa, quæ scilicet solvuntur
 Principi, vel Reipubl. à subditis, ad onera commu-
 nia sustentanda, sive ordinaria, sive extraordinaria,
 antiqua, vel nova, est actus jurisdictionis, perti-
 nens ad merum imperium, & competit solis summis Prin-
 cipibus, & Rebus publ. quæ Superiorem non agnoscunt:
 alijs verò inferioribus Principibus, vel Magistratibus,
 nonnisi ex concessione, vel privilegio Imperatoris,
 vel alterius Supremi Principis; cum alioquin sit
 Regale illi reservatum, vel ex legitima præscriptione,
 ut excommuni Dd. sententia docet *Molin. tract. de*
just. dis. 6. num. 1. Lesb. l. 2. de just. c. 33. nu. 1. & n. 9.
& seqq. idèoque huiusmodi tributa non imponun-
 tur, nisi auctoritate publicâ, & potestate jurisdic-
 tionis, sive jure subjectionis, adeoque subditis, juxta il-
 lud Apostoli ad *Rom. 13. Necessitate subditi estote, idè*
enim, & tributa præstatis. Ergo secundum Apostolum
 præstare, siveolvere tributum, (proprie dictum) est
 proprium subditorum, & signum, quòd personæ, quæ
 solvunt, sint subditæ illis, quibus solvunt: atqui
 Ecclesiæ, & personæ Ecclesiasticæ, sive Sæculares, sive
 Regulares, non sunt subjectæ jurisdictioni Prin-
 cipum sæcularium: nec quoad personas suas: nec
 quoad bona in illorum territorio sita; quia quando
 personæ sunt exemptæ, etiam res & bona illarum
 sunt exempta, juxta regulam supra traditam et
 Abbate, & ab omnibus receptam; bona enim
 sunt accessoria personis, accessorium autem se-
 quitur suum principale, *Reg. jur. 42. in 6.* Ergo
 sæculares Principes, vel Magistratus, non possunt
 Ecclesiis, vel Ecclesiasticis personis, aut earum bonis
 imponere ulla tributa proprie dicta, collectas, vel ex-
 actiones, ob defectum omnis jurisdictionis in illas,
 & bona illarum: cessante enim potestate jurisdic-
 tionis, & consequenter etiam subjectione, non potest
 justè exigì tributum; quia cessante adæquatâ ratione
 debiti, cessat ipsum debitum: cum igitur Ecclesiæ, &
 personæ Ecclesiasticæ sint omnino exemptæ à jurisdic-
 tione sæculari, Jure Canonico, Civili: imò, & Di-
 vino, *c. Quamquam 4. de Censib. in 6.* Ergo etiam bo-
 na illarum sunt exempta ab omnibus oneribus, &

tributis, quæ in sola jurisdictione, & subjectione fundantur. *Suar. cit. c. 20. num. 26. & c. 24. nu. 7.* Accedit, quod cum Domini sæculares à Clericis, aliisque personis Ecclesiasticis spiritualia accipiant, non est æquum, ut etiam temporalia ab illis exigant: sed potius tribuant, juxta illud Apostoli 1. Cor. 9. *Si nos vobis spiritualia seminamus, magnum est, si nos carnalia vestra metamus.* *Suar. cit. c. 24. n. 8.* Sed de his etiam supra aliquid dictum *Lib. 1. Tit. 2. sec. 1. §. 9.*

LXIX. Ceterum supra dicta confirmantur ex Bulla Urbani VIII. edita anno 1641. die 23. Septembris, quæ incipit, Romanus Pontifex; in qua, in brevem summam eam redigendo, decernit; & declarat prædictus Papa. Primò. Quod impositiones, & exactiones quarumcunque contributionum, & collectarum, ac gabellarum, super Ecclesiis, vel Monasteriorum, & locorum piorum bonis, vel fructibus, sint prorsus invalidæ, & illicitæ, ac indebitæ, etsi à sponte consentientibus sint datæ, ac solutæ, sine speciali facultate Sedis Apostolicæ. Secundo. Esse nullas, & illicitas, etiam non obstante, quod per tempus, quantumvis longissimum, & immemorabile, sint exactæ, aut solutæ. Tertiò etiam si sint solutæ, vel exactæ sub prætextu Apostolici privilegii accepti. Quartò. Etiam si sint exactæ, vel solutæ, cum tolerantia, facultate, ac permissione Prælatorum Ecclesiasticorum inferiorum, ut Episcoporum, Abbatum, ac Præpositorum Generalium, Provincialium, Priorum, Rectorum &c. imò, & Legatorum, ac Nunciorum Sedis Apostolicæ. Quintò. Restituantur in integrum omnia præjudicialia in contrarium facta, & præcipitur, ut nunquam deinceps talia attententur. Sextò. Etiam si ea sint attentata per Imperatores, & Reges, & quoscunque alios, sufficienti, ac legitimâ facultate Apostolica non munitos. Septimò. Etiam si hujusmodi præjudicialia immunitati Ecclesiasticæ sint attentata, sub prætextu, quod Bullæ, seu Constitutiones Apostolicæ non fuerint publicatæ, vel usu receptæ, vel per alias Constitutiones Apostolicas revocatæ, prout habetur in *cit. Bulla §. 4.* Denique in §. 13. & 14. adduntur clausulæ derogatoriæ, & adimittuntur omnibus Judicibus Ordinariis, & Delegatis quacunque auctoritate prædictis, aliter judicandi, declarandi, & interpretandi facultas.

Porro in hac Bulla Urbanus VIII. nullum omnino novum Jus, vel Legem condidit: sed antiquas Constitutiones Apostolicas Antecessorum SS. Pontificum, & Conciliorum Generalium supra allegatas, & alias similes Constitutiones, solum declaravit, innovavit, & confirmavit.

LXX. Prædictis ob stare videntur aliqui textus, tum Juris Canonici: tum Juris Civilis; nam in *c. Si tributum; 27. caus. 11. quest. 1.* ait *S. Ambrosius, Si tributum petat Imperator, non negamus, agri Ecclesie solvant tributum;* & in *c. Tributum; 22. caus. 23. qu. 8.* Urbanus Papa ait: *De exterioribus Ecclesie, quod constitutum antiquitus est, pro pace, & quiete, quâ nos tueri, & defendere debent, Imperatoribus persolvendum est.* Ad primum respond. cum *Suarez cit. lib. 4. c. 21. nu. 12.* Ambrosium de facto locutum fuisse, non de jure, permittendo potius: quàm factum illud approbando, idque propter vitanda scandala, vel majora pericula, quæ tunc Ecclesiæ imminabant. Ad secundum dicitur, Urbanum locutum fuisse more, & usu sui temporis,

Tomus III.

quando Imperatores erant Ethnici, & Ecclesia nondum privilegio immunitatis ab hujusmodi tributis publicis, quæ Imperatoribus solvebantur, gaudere poterat. *Suar. c. l. nu. 14.* Neque obstat, quod dicitur in *c. Sancitum; 22. caus. 23. quest. 8.* & in *c. 1. de censib. in fine.* *Etsi Presbyteri amplius aliquid habuerint, inde senioribus suis debitum servitium impendant;* quia sermo est de antiquis, & privatis oneribus realibus, & per seniores intelliguntur antiqui domini temporales, à quibus res transierunt ad Ecclesiam, cum onere suo, ideoque illis ab Ecclesia persolvendum est tale debitum servitium, *Gl. ibid. V. Senioribus; Suar. c. l. nu. 15.* Ad LL. verò Civiles, quæ in contrarium afferuntur, respondetur, illas esse abrogatas per novam Constitutionem Imper. Friderici, vel potius illas semper fuisse invalidas, tum quia erant contra privilegia prius Ecclesiis concessa ab anterioribus Imperatoribus, quæ revocari non poterant: vel quia disponebant in materia Ecclesiastica, adeoque extra limites potestatis suæ, & in Ecclesiæ præjudicium, quod per LL. Civiles fieri non potest. *Suar. cit. c. 2. n. 27.*

Denique prædictis etiam non obstat, quod allegata Decreta Conciliorum, & aliæ Constitutiones Canonice circa immunitatem Clericorum ab exactiōibus sæcularium, in pluribus locis passim non observentur: sed per contrariam consuetudinem sint abrogata; nam per nullam consuetudinem, etiam temporis immemoralis, induci posse, & cohonestari, ut impositiones, vel exactiōes hujusmodi tributum à sæcularibus Principibus, vel Dominis factæ, sint validæ, ac licitæ, quippe, quæ à Generalibus, & Oecumenicis Conciliis, SS. Pontificibus, imò etiam ab Imperatoribus sunt damnatæ, & reprobatæ, ostensum est supra, *Lib. 1. Tit. 4. n. 86.*

LXXI. Ex hæcenus dictis infertur, falsum omnino, & erroneum esse, quod nonnulli hodie, nullo juris textu, nec auctoritate Dd. nixi, temerè asserere audent, quod collectæ, contributiones, & exactiōes, etiam illæ, quæ ob occurrentem gravem, & publicam necessitatem, v. g. belli, vel aliam similem à Principibus, & Magistratibus sæcularibus exiguntur, vel imponuntur, sint onera merè realia: & vel ex hoc ipso fundamento probare contendunt, quod etiā Clerici, sive Sæculares, sive Regulares ad illas solvendas Principibus sæcularibus sint obligati, eò quod hujusmodi onera, & tributa, non personis: sed rebus tantum, seu bonis imponantur, illique inseparabiliter annexa sint. Verum hoc falsum esse, & nullâ ratione subsistere posse, evidenter ex dictis demonstrari potest. Nam primò. Onera merè realia imponi possunt etiam à privatis, qui nullâ jurisdictione sunt præditi; quilibet enim dominus potest fundo suo per pactum censuale, feudale, vel emphyteuticum imponere onus reale perpetuum, quod ad quemlibet possessorem transit, ut jam alias dictum. Collectæ autem, & tributa, de quibus hic agimus, solum possunt imponi publicâ auctoritate, & potestate, non privati dominij, sed jurisdictionis. Secundo, onera merè realia non imponuntur personis: sed rebus, seu bonis tantum, sive bonis propter bona: ideoque etiam ad quemcunque possessorem, etiam non subditum, sive personam quocunque modo exemptam transeunt: hæc autem collectæ, & contributiones imponuntur immediatè personis; quia jurisdictio ex essentiali suo conceptu,

X x x

ceptu,

ceptu, & formali ratione, respicit personas subditas, ut patet ex ipsius actibus, qui sunt præcipere, prohibere, punire, &c. qui non possunt exerceri, nisi in personas ratione præditas, easque subditas, sive subiectas: in bona verò, sive res non exercetur iurisdic-tio, nisi indirectè, & per accidens, quatenus sunt accessoria personis: ergo impositio collectarum per se primò, ac principaliter tendit in ipsas personas, quibus illæ indicuntur, quamvis ratione bonorum, quæ possident, adeoque collectæ non sunt onera merè realia: sed mixta, quia immediatè, ac directè imponuntur personis, & ut sic sunt personalia: quia non possunt imponi, nisi personis subditis, ac proinde subiectionem personarum, quibus imponuntur, necessariò supponunt: partim verò sunt realia, quatenus imponuntur subditis, cum habitudine, sive respectu ad eorum bona, sive personis propter bona, ut sunt accessoria personis. Tertio. Onera merè realia sunt ordinaria, perpetua, & invariabilia, inseparabiliter annexa ipsis bonis, & certa, seu quæ certam præstationem habent, statis temporibus recurrentem: & hæc etiam ad Ecclesias, & Clericos transeunt, & ab ipsis præstanda sunt: collectæ verò, & contributiones, de quibus hic est sermo, sunt profus extraordinariæ, nec perpetuæ, & invariabiles: sed temporales, & variabiles, ac incertæ, quæ pro necessitatibus fortuito casu, occurrentibus, de novo imponuntur, ita, ut solvi debeat, plus, vel minus, secundum impositionem collectæ, & cessante necessitate, etiam ipsæ cessare debeant: & hæc ad Ecclesias, & Clericos non transeunt, nec illis imponi possunt: cum non sint onera annexa bonis: sed personis imponuntur propter res, seu bona, ut dictum, & expressè docet Abb. in c. ult. n. 12. de vit. & honest. Cleric. & plures Canonistæ apud Barb. l. 1. Jur. Eccles. c. 39. §. 5. num. 57. Et hanc esse sententiam communem, & confirmatam à Rota Romana, testatur Fagnan. in cit. c. Non minus; 9. h. t. ubi addit, quod hanc decisionem Rotæ tanquam magistralem, seu doctrinam universalem amplectitur S. Congregatio Cardinalium super controversiis iurisdictionalibus. Manet ergo probatum, ac demonstratum, quod huiusmodi collectæ, contributiones, & exactiones extraordinariæ, & non perpetuæ: sed variabiles, & de novo impositæ bonis, eo tempore, quo jam sunt effecta Ecclesiæ, non sint onera merè realia, sed mixta, modo supra explicato.

§. III.

Quanam condiciones requirantur, ut Clerici, aliæve persona Ecclesiastica, sive Saculares, sive Regulares, teneantur: imò licite possint contribuere, & quando etiam novæ, & extraordinaria collectæ, seu contributiones illis imponi, vel ab iis exigi possint?

LXXII. Assertio 1. Plures condiciones requiruntur ad licitam contributionem Clericorum præ-

scribuntur in cit. c. Minus; 4. & c. Adversus; 7. h. t. Nam primò, requiritur, ut Episcopus, & Clerus simul deliberent, an, & quantum Laicis contribuendum sit, cit. c. Non minus; ibi Verum si quando forte Episcopus simul cum Clericis. Quare nec Episcopus, etiam cum Capitulo suo Cathedrali, sine Clero suo Diocesano, nec Clerus, sine Episcopo, hac in re quidpiam statueret potest; quia in iis, quæ concernunt totum Clerum, non sufficit, Episcopum habere consensum sui Capituli: sed necesse est, ut interveniat consensus totius, vel majoris partis Cleri, arg. Clem. 1. de censib. Abb. in cit. c. Non minus; n. 5. Quia quod omnes tangit, ab omnibus approbari debet, Regul. Jur. 29. in 6. Putat tamen Suar. lib. 4. de immunit. Eccles. c. 26. num. 16. probabile esse, quod sufficiat, si Episcopus, & Capitulum Ecclesiæ Cathedralis consentiant in contributione faciendâ; nam nomine Clericorum, etiam solent intelligi Canonici Capitulares Ecclesiæ Cathedralis, ut patet ex c. 1. & ibi Gl. In casu de his, quæ sunt à Prel. sine cons. &c. Vel inspectandam esse in hac re consuetudinem loci: si enim Episcopus habeat proprium Consilium suorum Officialium, & Clericorum, qui ad hoc munus sunt deputati, & cum illis graviora negotia expedire debeat, videtur sufficere, si cum illorum consilio Episcopus statuatur, an contributio Clericis sit indicenda, nec ne?

Secundò requiritur, ut necessitas valde gravis, vel evidens utilitas subsit, ut patet ex illis verbis: *Tantum necessitatem, & utilitatem perspeximus.* Et debet huiusmodi necessitas, vel utilitas esse communis, videlicet tam Laicorum: quam Clericorum, cit. c. Non minus; & c. Adversus; ibi: ad relevandas communes utilitates, vel necessitates, de quo plura §. seq.

Tertio requiritur, ut Laicorum facultates, ad relevandas communes necessitates non sufficiant cit. c. Non minus; & c. Adversus; in illis verbis. *Ubi Laicorum non suppetunt facultates.* An autem id de solis facultatibus communibus Reipubl. an etiam de facultatibus singulorum Civium intelligendum sit, dubitari potest Suar. cit. c. 26. n. 5. putat, ut Clerus consentire debeat ad contribuendum, satis esse, quod moraliter constet, communia bona Reipubl. non sufficere, & singulos Cives non posse, sine magno gravamine, suis sumptibus, præfenti necessitati, vel utilitati publicæ subvenire, eamque relevare; quia aliquando esset nimia restrictio, cum moraliter vix, aut tantumè possit accidere casus, in quo bona propria communium, & singulorum Civium sublevandæ necessitati, vel utilitati non sufficiant, & saltem valde difficile foret, hoc examinare, vel probare.

Quartò requiritur, ut contributiones ab Ecclesiasticis fiant sponte, & absque ulla exactione, vel coactione, cit. c. Non minus; ibi: *absque ulla exactione, & c. Adversus;* ibi: *absque ulla coactione,* facultatum scilicet; quia ab his Clerici compelliendi non sunt, ut contribuant: sed per Judicem, seu Prælatum Ecclesiasticum: ideòque in cit. c. Adversus; additur, quod Laici debeant id, quod datur illis à Clericis, humiliter, & cum gratiarum actione recipere; quia quando Ecclesia, vel Clerici contribuunt pro necessitatibus Laicorum, illud faciunt ex gratia, & non ex debito, ita, ut ad id cogi non possint à Laicis, Abb. h. c. §.

Quintò denique requiritur etiam, ut petitis consulasur S. Pontifex, cit. c. Adversus; Ex quo patet, quod

quod non solum Laici nequeant, propriâ auctoritate, collectare Clericos, seu eos cogere ad contribuendum; sed nec ipsi Clerici possunt sponte, ac propriâ auctoritate, ex bonis Ecclesiasticis contribuere, nisi prius obtentâ licentiâ Papæ; *Abb. in cit. c. Adversus; num. 6.* qui tamen in *cit. c. Non minus; num. 19.* id limitat, quod in casu urgentis necessitatis, in quo specialiter vertitur periculum etiam ipsarum Ecclesiarum, aut Ecclesiasticorum bonorum, v. g. hostilis incursus; si recursus ad Papam prius haberi non possit; quia periculum est in mora, etiam ipso inconsulto, Clerici contribuere possint Laicis: & sufficit tali casu, si Episcopus, & Clerici, præmissâ deliberatione, consentiant; quia necessitas non habet legem. Idem docet *Silvest. V. Immunitas 1. n. 20. Suar. cit. c. 26. n. 18.* ubi addit, quod talis necessitas maximè possit contingere in exactione, quæ ad unum actum, vel ad breve tempus fit: nam si longiore tempore sit duratura, potest quidem ab initio contributio à Clericis fieri, inconsulto Romano Pontifice, qui tamen postea consulendus erit, si diutius sit continuanda.

Cæterum, si una, vel plures, ex prædictis conditionibus requisitis ad contributionem à Clericis faciendam Laicis, defint, Clerici licet, & illasâ conscientiâ, non possunt contribuere Laicis; quia omnes prædictæ conditiones copulative requiruntur, ut patet ex *cit. c. Non minus; & c. Adversus; h. t.* Neque verò Clerici huic privilegio exemptionis ab omnibus collectis, & exactionibus quibuscunque sæcularium renuntiare possunt, quippe quod concessum est in favorem totius Ordinis, & Status Clericalis, arg. c. *Si diligenti 12. de foro compet.*

LXXIII. Illud hic addendum, si vera necessitas, vel utilitas communis Clericis, & Laicis, cum debitis circumstantiis, adsit, ob quam naturalis æquitas, & iustitia postulat, ut etiam Clerici ad contribuendum cum Laicis concurrant: tunc etsi Laici nunquam possint per vim Clericos ad id cogere, ob defectum jurisdictionis in illos, possunt tamen ab illis petere, eosque requirere, ut sponte contribuant. Quod si Clerici in tali casu contribuere nolint, per Episcopum ad id cogendi sunt. Si verò Episcopus Clericos compellere ad contribuendum nolit, vel etiam ipse, quando teneretur, contributionem permittere nolit, ad Superiorem Prælatum recurrendum erit, videlicet ad Archiepiscopum, vel Papam; non enim tali casu relictum est liberæ voluntati Episcopi, vel Clericorum, ut contribuant, nec ne; sed prudentiorum arbitrio, & deliberationi, id est commissum, idèque peccant, & injustè agunt, si subsistente verâ causâ necessitatis, aut utilitatis, contributionem non approbent, aut in illam non consentiant, *Suar. cit. c. 26. num. 6.*

LXXIV. Assertio 2. Quamvis spectato Jure communi Canonico, & Civili, non possint Principes, & Magistratus sæculares ordinariè, & regulariter ullas collectas, vel contributiones, seu exactiones quascunque Ecclesiis, vel personis Ecclesiasticis, aut bonis illarum imponere, vel ab illis exigere, ut satis probatum est in superioribus: aliquando tamen isdem imponi, & exigi possunt. Veluti primò, Si ex speciali privilegio, vel cum licentiâ expressâ S. Pontificis, jus tales collectas, vel contributiones imponendi Clericis, competat Principi, vel Domino ali-

cui sæculari, prout sumitur ex *c. Adversus, 7. h. t.* Ubi requiritur, ut S. Pontifex prius consulatur: ergo cum consensu ipsius, ac licentiâ, possunt collectæ hujusmodi imponi Clericis, vel ab illis exigi, *Barbos. ibid. num. 3.* Secundò, Si bona, quæ Ecclesia, vel personæ Ecclesiasticæ possident, ab Imperatore, vel Rege ipsis data fuerint in Feudum; nam ratione Feudorum etiam Clerici sunt immediatè subjecti Imperatori, vel alteri Domino Feudi, cum dominium directum horum jurium, & bonorum, penes Imperatorem, vel alium Dominum Feudi maneat, ut docet *Gall. lib. 1. observ. 30. & Laym. lib. 4. tract. 9. c. 5. num. 2.* Nati ut ait *Abb. in c. Dilectus; 34. num. 4. de præb.* Si Ecclesia habeat Feudum à Laico, censetur, ut Laicus, non ut Ecclesia. Cum ergo Clerici, quoad bona feudalia, non habeant privilegium fori: sed coram Judice sæculari, videlicet Domino Feudi conveniri possint, ac debeant, *c. Ex transmissa; 6. & seq. de foro compet.* nil mirum, quod ratione jurium, & bonorum feudaliū, etiam Imperatori, vel alteri Principi tanquam Domino Feudi contribuere debeant, ut docet *Piassec. in praxi Episc. p. 2. c. 4. artic. 8. num. 6.* Tertiò, Si bona immobilia, etiam non feudalia, Ecclesiæ ab initio in prima fundatione à Principe aliquo sæculari donata fuerint, non liberè: sed cum reservatione, jurisdictionis, & sub ea conditione, & pacto, ut semper sub eodem foro maneat, sub quo antea existerant; nam talis conditio, seu pactio, cum secundum se, & ex objecto suo, non sit illicita, vel injusta, omnino servanda est, ut docet *Molin. tr. 7. de just. disp. 6. nu. 6. Laym. cit. c. 5. num. 4. arg. c. Verum 34. de condit. apposit. Si ergo Fundator, v. g. Princeps aliquis sæcularis ab initio potuit sibi reservare jurisdictionem fori in bonis Ecclesiæ, sub certo modo, ac pacto donatis, consequenter etiam potuit sibi reservare jus imponendi, vel exigendi, ratione talium bonorum, collectas, & contributiones, sive antiquas, sive novas, ordinarias, vel extraordinarias: & hoc casu Clerici solvunt gabellam, & collectas, non vi subjectionis: sed vi pacti, seu conventionis factæ in prima fundatione.*

LXXV. Cæterum hæcenus dictis de exemptione Ecclesiarum, & Clericorum à collectis, seu contributionibus, & exactionibus addendum est, quod plures dicunt, omnia tributa, quæ antequam ad Ecclesiam pervenirent, vel personam Ecclesiasticam, per donationem, contractum, vel alium justum titulum, jam erant obnoxia, seu gravata tributis realibus, sive ex dispositione privata, sive etiam ex publica dispositione, seu Decreto Principis, seu Magistratus sæcularis sint imposita, transire cum hoc onere ad Ecclesias, & Clericos, ut tenet *Silvest. V. Immunitas; 11. num. 19. quest. 5. dicto; 3. & alij, ut refert Marit. tract. de Jurisfil. p. 4. casu 11. n. 35. & 36.* Idque probant; quia nemo potest plus juris in alium transferre, quam ipse habet: cum ergo ista bona jam sint affecta, & subjecta tributis, seu collectis, tempore, quo erant sub dominio Laicorum, non poterunt transferri in Ecclesias, vel personas Ecclesiasticas, si ne prædictis oneribus, seu tributis, quæ antea illis inhærebant. Ad quod fundamentum jam supra responsum est: fatentur tamen prædicti Dd. non posse Ecclesiis, & Clericis imponi tributa, ac contributiones de novo, quæ antequam ad illas pervenirent, non erant

imposita bonis illis, & de his novis tributis explicant Canones, & Jura, quæ in contrarium adducuntur. Idemque dicendum esse, multò magis de bonis patrimonialibus Clericorum; quæ sententia, cum in pluribus locis usu observetur, saltem propter auctoritatem Dd. est probabilis, ideòque in praxi, erroris daminari non potest.

§. IV.

An Clerici teneantur contribuere pro necessitatibus, vel utilitatibus publicis, & communibus Laicorum, & Clericorum?

Quæstio hic est de illis tributis, sive contributionibus, quæ exiguntur, & imponuntur propter communes necessitates, aut utilitates omnium Civium, sive incolarum, etiam Clericorum. Cujusmodi sunt tributa, quæ imponuntur civibus, ad reficiendas publicas vias, pontes, & fontes, aut muros Civitatis, vel ad comparandam annonam Civitatis, & similia, quæ ad communem usum, seu utilitatem Civium, etiam Clericorum sunt necessaria.

LXXXVI. In hac quæstione ad hujusmodi tributa, seu contributiones solvendas obligari etiam Ecclesias, & Clericos, aliasque personas Ecclesiasticas, ratione bonorum, quæ possident, affirmant communiter Legistæ, & plures Canonistæ. Idque probatur ex l. *Ad instructiones*; 7. C. de SS. Ecclesiis. ubi dicitur: *Ad instructiones itinerum, pontiumque, etiam Divinas domos, & venerabiles Ecclesias (ergo multò magis Clericos) tam laudabili titulo libenter adscribimus.* Et in l. ult. C. de quibus muner. præst. lib. 11. additur, murorum constructio, & frumenti aliarumque specierum comparatio, seu communis provisio: & in l. *Placet*; 5. C. de SS. Ecclesiis, conceditur immunitas Ecclesiis à collectis; sed excipiuntur communes necessitates, quæ Lex approbata est à Jure Canonico, in c. *Generaliter*; 40. §. *Placet*; caus. 16. quæst. 1. Probatur secundo, quia hujusmodi exactiones non sunt tributa, quæ indicant subjectionem, vel in propria jurisdictione fundantur; quia non imponuntur, ut Regi, vel Principi Jure subjectionis solvantur: sed solum sunt contributiones, quæ pro communibus necessitatibus, & utilitatibus propriis omnium Civium fiunt: ergo cum Clerici sint etiam membra Reipubl. & fruuntur his communibus commodis, naturalis ratio, & æquitas postulat, ut etiam concurrant ad hujusmodi onera ferenda, cum cæteris Civibus.

LXXXVII. Verùm contraria sententia, quòd Clerici non possint à Laicis cogi, ad contribuendum etiam pro communibus necessitatibus, vel utilitatibus, nec debeant, vel possint licitè pro illis contribuere, nisi servata formâ, & modo præscripto, in c. *Non minus*; 4. & c. *Adversus*; 7. h. t. est verior, & longè probabilior, quam tenet in primis Barrol. in cit. l. *Ad instructiones*; num. 3. ubi ait: *Refectio viæ quandòque est onus reale; nam quilibet debet reficere viam ante domum suam, l. fin. ff. de via publ. & itiner. refic. & tunc pertinet ad Ecclesiam: quandòque est onus, quod imponitur personæ pro rebus, ut pro faciendo viam, vel pontem, & tunc non potest imponi Ecclesiis, Auth. Item nulla; C. de Episc. & Cleric. quia est o-*

nus mixtum. Eandem sententiam tenet, Gl. in c. *Generaliter*; 20. §. *Juxta*; V. *Collationibus*; caus. 16. q. 1. Hostiens. in summa h. c. num. 4. §. *Ego putos*; h. t. Jan. Andr. in c. *Non minus*; 4. nu. 14. h. t. & ibid. Abbas num. 18. & p. 1. Consil. 3. Silvest. V. *Immunitas*; 1. num. 20. Mol. tr. 3. de just. dis. 672. num. 4. consil. 1. Suarez cit. l. 4. c. 26. num. 12. & seqq. *Leff. cit. c. 33. num. 25.* & est communior hodie sententia Canonistarum, & Theologorum. Et probatur primò ex cit. c. *Non minus*; ubi priùs dicitur: *sive fossata, seu expeditiones, seu alia qualibet sibi arbitrentur agenda.* Fossata autem, sicut & expeditiones plerumque ad custodiam Civitatis fieri solent, adeòque pertinent ad utilitates communes Clericis, & Laicis: & deinde adiungitur, *sive alia qualibet*, per quam particulam distributivam, saltem comprehenduntur omnia similia. Et in c. *Adversus*; 7. declaratur prædicta decisio de exactionibus, quæ ad relevandas communes necessitates, vel utilitates sunt.

Præterea in c. 1. h. t. in 6. absolute, & sine limitatione, prohibentur exigi, & imponi collectæ, seu exactiones quæcunque ab Ecclesiis, vel personis Ecclesiasticis: & in Clement. *Quoniam unis*, eod. statuitur contra quosdam Laicos, exigentes, seu extorquentes ab Ecclesiis, Ecclesiasticisque personis, salarias, seu collectas, aut exactiones quascunque, & contra dantes ad id faciendum consilium auxilium, vel favorem: nec non & circa præstandas subventiones Laicis ab Ecclesiis prælatis, & alijs viris Ecclesiasticis illud inviolabiliter observari, quod super his à Prædecessoribus Pontificibus in Lateranensi, & Generalibus Concilijs (nempe Alexander III. in Concilio Lateranensi, & Innocentius III. in Concilio Generali, relatis in c. *Non minus*; 4. & c. *Adversus* 7. h. t.) salubriter est provisum. Nomine autem subventionum hic significatur maxime solent hujusmodi contributiones ad publicas necessitates, vel utilitates Civium, Suarez cit. c. 26. nu. 11. Denique in cit. Auth. *Item nulla*; C. de Episc. & Cleric. conceditur pijs locis, & Ecclesiasticis personis immunitas etiam ab angarijs, & petangarijs, quæ pro communi utilitate exiguntur.

LXXXVIII. Probatur secundo ratione, quia bona Ecclesiastica deputata sunt ad usum, & finem spirituales, qui in bonum etiam ipsorum Laicorum redit: Templum enim, & omnes sumptus illorum usibus Laicorum inserviunt, ideòque non est à ratione alienum, ut Laici ex solis suis bonis temporalibus contribuant ad publica opera civilia, etiam si ea in Clericorum quoque utilitatem cedant. Idque etiam rectè extenditur ad bona patrimonialia Clericorum, non solum quia bona sunt accessoria, ideòque meritò participant exemptionem personæ, ne detur occasio Laicis, illo prætextu gravandi Clericos: verùm etiam, quia cum Clerici inserviant communi utilitati Laicorum, æquum est, ut etiam frui possint commodis communibus Civitatis, tamen ad illa ex temporalibus redditibus suis non contribuant. Nam etiam milites, & Magistratus ab hujusmodi oneribus, & tributis exempti: meritò ergo etiam Sacerdotes, qui non minus ad Jus publicum, seu commune bonum pertinent, quàm sæculares Magistratus, c. *Jus publicum*; 11. dis. 1. Suarez cit. c. 26. num. 12. & 13. Accedit, quòd S. Pontifex possit ob justam causam, Clericis

imponere tributum aliquod, quin etiam Episcopus charitativum subsidium: si ergo etiam deberent contribuere ad necessitates, vel utilitates publicas Civium, deterioris essent ipsi Clerici conditionis, quam saeculares, quippe qui duplici onere gravarentur; quod aequitati non est consentaneum, *Laym. cit. c. 6, n. 2.*

LXXIX. Ceterum notanda hic est praeterea distinctio, quam tradit *Abb. in cit. c. Non minus 5, n. 20, h. t. Molin. cit. dis. 672, num. 4. conclus. 1. & 2.* Vel necessitas, aut utilitas communis Clericis cum Laicis, ob quod tributum imponitur, non respicit bona Ecclesiae, & personas Ecclesiasticas, nisi remotè, & in consequentiam, quatenus sunt partes Reipubl. & tunc non tenentur Ecclesiae, & Clerici ad illam contribuere, ut dictum; quia aliàs nullum privilegium haberent, quoad tributa: Vel necessitas, aut utilitas communis directè, & què principaliter respicit pecuniaria aliqua praedia, ita, ut soli eorum domini, ob emolumentum, quod talibus praedijs inde resultat, debeant ad id contribuere: tunc si Ecclesiae, aut Clerici habeant ibi aliqua praedia, quae eodem modo emolumento illo perfruuntur, ac reliqua praedia, perinde debent Clerici ad id contribuere, ac Domini Laici ceterorum praediorum. Ut si v. g. vermes depopulentur agros, & ad subveniendum huic malo, necesse sit, contribuere: vel si propter exundationem aquarum agri fiant infrugiferi, & necesse sit, aperire fossam, quae aqua confluat, & aliud derivetur: vel ad agros irrigandos, necesse sit facere aqua ductum, & in alijs similibus casibus. Ratio est, quia bonum ob quod contribuitur, directè, ac proximè respicit bonum Ecclesiarum, vel Clericorum. Veruntamen etiam in his casibus Saeculares non possunt per se ipsos compellere Clericos, ad contribuendum pro rata sua: sed per Superiorem eorum id efficere debent: quin imò, si bona, siue praedia ad multos Ecclesiasticos pertineant, requiritur, ut contributio fiat, cum consensu, non solum Laicorum: sed etiam Clericorum, habità deliberatione inter Episcopum, & Clerum; quia quod omnes tangit, ab omnibus debet approbari. *Abb. c. l. & Molin. c. l. conclus. 3.* ubi addit, ad huiusmodi contributionem, quae privatum commodum Ecclesiarum, & Clericorum respicit, non esse necessarium consentum S. Pontificis.

LXXX. Ad LL. in contrarium supra pro prima sententia allatas respondetur, illas, vel esse correctas per cit. *Auth. Item nulla*; vel semper irritas fuisse, praesertim, quae de Ecclesijs, & personis Ecclesiasticis expressè disponunt, ob defectum potestatis, & quia derogant immunitati Ecclesiasticae: Neque verum est, quod dicta *Lex placet*; *c. de SS. Eccl.* inserta volumini Decreti à Gratiano, sit canonizata per Jus Canonicum, vel ab eo approbata; quia per hoc, quod sit inserta Decreto Gratiani, non aliam habet auctoritatem, quam prius habebat: illae enim LL. Civiles censentur tantum canonizatae, quae à Papa Canonibus inferuntur, *Gl. in c. Inprimis, 7. caus. 2. qu. 1. V. Capituli*, & alibi dictum. Ad rationem verò in oppositum allatam respondetur, quamvis Clerici sint membra Reipubl. privilegiata tamen, seu exempta, & non omnia membra eundem actum habent, juxta Apostolum ad *Rom. 13.* Clerici quidem tenentur Patriam sublevare: sed in ministerijs spiritualibus, status sui proprijs, ratione quorum exempti fuerunt à tributis, & exactionibus saecularibus. Et sicut Laici, quamvis

& ipsi membra sint Corporis mystici Ecclesiae: non tamen tenentur praestare Episcopo Cathedralicum, vel charitativum subsidium, vel procuracionem, vel similia onera subire, quae ad Clericos spectant: ita vicissim, nec Clerici debent subire onera, quae Saecularibus incumbunt. Nec obstat, quod qui sentiunt commodum, debent etiam sentire onus; quia id verum est, nisi aliunde graventur, propter quod aequum est, ut in alio sublevantur: sicut in proposito, Clerici gravantur alijs oneribus, & ministerijs spiritualibus, & Ecclesiasticis, ideoque aequum est, ut ab oneribus temporalium exactionum eximantur. *Fagnan. in cit. c. Non minus; num. 49. h. t.* Veruntamen, quia subinde graves necessitates, vel utilitates publicae, & communes Laicis, & Clericis occurrere possunt, ut decens, & naturali aequitati consentaneum sit, ut etiam ipsi contribuant: tunc & ipsi contribuere tenentur, quamvis non secundum voluntatem, & exactionem Laicorum: sed servato modo, & conditionibus praescriptis à Jure Canonico, de quibus supra actum.

§. V.

De immunitate, & exemptione Clericorum, à tributis, aliisque oneribus merè personalibus.

LXXXI. Quartum primò. An Clerici, aliaeque personae Ecclesiasticae sint immunes, & exemptae à tributis merè personalibus, quae per Capita, juxta personarum numerum, sine respectu ad bona, imponuntur, cujusmodi est census, seu tributum capitacionis, juxta *Tit. Cod. de Capit. Civium lib. 11.* Respon. affirmativè, & expressè decusum habetur in utroque Jure; nam in multis Decretis Juris Canonici supra allatis fit specialis mentio de exemptione personarum Ecclesiasticarum à collectis, & exactionibus quibuscumque: & constat etiam ex *l. 1. c. de Episc. & Cleric.* Probatum, tum quia nemo potest personale tributum imponere, nisi personae suae jurisdictioni subjectae: sed personae Ecclesiasticae non sunt subjectae jurisdictioni Principum saecularium, ergo hi non possunt illis imponere talia tributa. Tum quia non potest justè imponi tributum personae, nisi vel ratione honorum, quod est tributum, non merè personale: sed mixtum, de quo supra. Vel ratione propriarum actionum, quatenus persona per eas aliquid potest lucrari, & acquirere, ex quo solvatur tale tributum: at verò Clerici non sunt capaces tributi personalis, & temporalis; quia cum ratione Status sui, sint omnino dicati cultui Divino, & actiones suas dirigere debent, non ad lucra temporalia: sed ad ministeria spiritualia, idè ex vi Status sui, jure naturali, sunt excepti ab huiusmodi tributis personalibus. Et licet temporale aliquod stipendium propter talia ministeria recipiant; illud tamen non habet rationem lucri temporalis: sed tanquam congrua, ac debita sustentatio illis datur, quae non debet diminui per impositionem tributi: praeterquam, quod illud stipendium solvatur Clericis, ratione spiritualis Ministerij, cui est accessorie annexum, tanquam merces debita, adeoque etiam ab omni potestate saeculari est exemptum, sicut ipsa spiritualia Ministeria, *Suar. cit. lib. 4. de immunit. Eccles. c. 2. num. 3. & 4.*

X x x 3

LXXXII.

LXXXII. Hinc infertur, quod Ecclesiæ, & personæ Ecclesiasticæ non debent etiam gravari angarijs, ut constat ex cit. c. *Non minus*; ibi: *Tot angarijs eas affligunt*, & ex *Auth. Item nulla*; c. de *Episc. & Cleric.* Dicuntur autem angariæ, munera, seu obsequia personalia proprijs sumptibus præstita: perangariæ verò servitia à persona præstita sumptibus alienis, secundum *Gl. in cit. c. Non minus*; v. *Angarijs*. Alij verò communiter dicunt, quod angariæ consistant in operis personarum, adeoque sint munus purum, seu merè personale: perangariæ verò in operis personarum, & impendijs rerum, adeoque sint munus, seu onus mixtum. Et ab utrisque angarijs, & perangarijs, id est, servitutibus personarum, & rerum, Clerici omnes, cum eorum familia, sunt liberi, & immunes, cit. *Auth. Item nulla*; c. l. 2. c. l. *Presbyteros*; 6. c. de *Episcop. & Cleric.* *Abb. in cit. c. Non minus*; num. 10. *Silvest. v. Immunitas*; 1. q. 4. n. 16. Excipiuntur tamen illæ angariæ, & perangariæ, vel similes præstationes, quæ ab antiquo, ratione Feudi debentur, vel contractus censuales. *Laym. cit. c. 6. num. 6.*

LXXXIII. Quæritur secundò. A quibus præterea oneribus personalibus Clerici sint exempti? Respondetur munera, seu onera personalia, quædam sunt sordida, quæ consistunt in vilibus exercitijs, ut cloacæ purgandæ, calcis coquendæ, arenæ fodiendæ, de quibus in l. *Maximarum*; 12. c. de *excusat. muner. lib. 10.* Et ab his sunt immunes Ecclesiæ, & omnes Clerici, ac familiæ earum, etiam de Jure Civili, l. *Placet*; §. c. de *SS. Eccles. l. 2. c. de Episc. & Cleric.* Quædam verò onera personalia sunt, quæ nec honorem habent, nec utilitatem, sunt tamen honesta, nec sordida, ut est tutela pupillorum, vel cura minorum: & ad hæc etiam non tenentur Clerici, nec Monachi, sed immunitatem habent: quamvis Clerici etiam in Sacris constituti possint, si velint, suscipere tutelam legitimam proximorum consanguineorum: non autem dativam, vel testamentariam: Episcopi verò, & Monachi, nullam omnino tutelam suscipere possunt. l. *Generaliter*; §. 2. *juncta Auth. seq. c. de Episc. & Cleric. & refertur in c. Generaliter*; 40. in *princip. caus. 16. quest. 1.* Veruntamen tutelam miserabilium personarum omnes Clerici, & Monachi possunt subire; quia est opus pium c. *ult. junct. Gl. v. Tutelas*; dis. 86. *Silvest. v. Immunitas*; 1. quest. 4. num. 16. c. 17. Præterea non tenentur Clerici ire ad bellum, ut manu pugnent, etiam ob imminens necessitatem; quia Clericatus reddit illos inhabiles ad pugnandum, c. *Ex multa*; 9. §. *fin. de voto*, *Abb. in c. 2. n. §. h. t.*

LXXXIV. Quæritur tertio. An Clerici teneantur ad custodiam murorum Civitatis? Resp. ordinariè, & regulariter non tenentur, etiam contra Piratas maritimos, ut constat ex c. *Reprehensibile*; 19. *caus. 23. q. 8.* ubi ratio redditur; quia militum Christi est, Christo servire, militum verò sæculi, sæculo: facit cit. c. *Non minus*; h. t. ubi generaliter dicitur, Clericos esse immunes ab oneribus publicis; nam Clerici non debent avocari ab Officijs Divinis. Excipitur, nisi adsit magna necessitas, defendendi Civitatem ab hostibus infidelibus, vel etiam fidelibus, ita, ut sine Clericorum ope non possint mœnia commodè custodiri per solos Laicos, prout sumitur ex c. *Pervenit*; 2. h. t. Ubi Gregorius Papa rescribit Archiepiscopo Tricelvi, vel secundum aliam lectionem Trecenti, nullum

per nostram (id est, Romanam) vel Ecclesiæ suæ (propterea Archiepiscopi, cui scribit) nomen, aut alio modo excusari à murorum vigilijs patiatur; sed omnes ad hoc generaliter compellantur (nisi sint senes, *Gl. hic v. Omnes*); ut cunctis vigilantibus (vicissim, & successivè, vel etiam simul, si tantum periculum imminet, ut omnes simul oporteret adesse, *Gl. fin. hic*) melius possit Civitas custodiri. Ratio est, quia in necessitate cessat privilegium, *Gl. hic in notat.* & periculum, quod omnibus imminet, ab omnibus debet præcaveri, & propulsari, & quilibet tenetur Patriam defendere, *Abb. hic nu. 6.* Sensus igitur hujus cap. est, quod nullus, siue sit Ecclesiæ Romanæ, id est, ei subiectus, & ad illam pertinet, siue alterius Ecclesiæ; & siue sit Clericus, siue non: sed Laicus, debeat tempore necessitatis, prætextu Ecclesiæ, eò quod sit ejus Rector, vel Beneficiarius, vel aliàs ad illam pertineat, à custodia Civitatis excusari, ut explicat *Abb. hic num. 3.* Ad quod tamen compellendi sunt Clerici per Judicem Ecclesiasticum, videlicet Episcopum: non per Sæcularem, ut addit *Albi ibid.*

LXXXV. Quæritur quarto. An Clerici possint cogi, ut hospitium præbeant militibus in domibus suis? Respond. negativè, prout habetur in l. 1. c. de *Episc. & Cleric.* Idque procedit etiam in domibus patrimonialibus Clericorum, juxta sententiam S. Congreg. Concil. super controver. jurisdicti. apud *Barb. lib. 1. Jur. Eccles. c. 39. §. 5. n. 70. & 71.*

§. VI.

Quinam gaudeant privilegio immunitatis, seu exemptionis ab oneribus, & tributis, impositis per Principes sæculares?

LXXXVI. Quæritur primò. An omnes Clerici gaudeant hoc privilegio immunitatis? Resp. primò, non solum omnes Ecclesiæ, & loca pia: sed etiam omnes Clerici sæculares, siue in Sacris, siue in minoribus Ordinibus sint constituti, etiam primò tunc furà tantum iniuriati, liberi sunt, & immunes ab omnibus oneribus, & tributis Laicalibus, etiam si omnes condiciones requisitas à Concilio Trident. Sess. 23. c. 6. de *reform.* non habeant; quia illæ à Concilio sunt requisitæ solum ad privilegium fori retinendum, ideoque id non est extendendum ad alia privilegia Clericalia, cum sit odiosum illis privari. *Molin. tom. 2. de justis dis. 671. num. §. Barbos. lib. 3. Jur. Eccles. c. 39. nu. 15.* & alij apud ipsum. Quamvis aliqui contrarium teneant, nempe tales Clericos in Minoribus, si Beneficium non habeant, vel non incedant in habitum, & tonsuram, & de mandato Episcopi alicui pio loco non inferviant, non esse immunes à gabellis, tributis, & alijs oneribus, *Suar. lib. 4. de Immun. Eccles. c. 27. nu. 14. Azor p. 3. lib. 5. c. 19. quest. 6.* Quin imò etiam excommunicati, suspensi, interdicti, vel irregulares, aut etiam verbaliter degradati, hoc privilegio gaudent, qui Clericatum non amittunt. *Barb. c. l. Excipiuntur Clerici conjugati, etiam cum unica, eaque Virgine, qui immunitate à tributis non gaudent, & unig. & ibi Glos. v. In ceteris, de Cleric. Conjug. in 6. Barb.*

Barb. c. l. num. 18. Aliud est de Clericis Græcis, sive Ecclesiæ Orientalis, qui utuntur matrimonio cum unica, & Virgine contracto; ij enim quoad omnia sunt Clerici, adeoque & omnibus privilegijs Clericalibus gaudent, etiam uxores legitimæ eorum. *Barb. c. l. num. 19.*

Præterea hoc privilegium immunitatis à tributis, aliqui extendunt etiam ad familiam Clericorum, quæ in eorum domo commoratur, & ipsorum sumptibus alitur. Verùm id ex Jure probari non potest; nam l. 2. *C. de Episc. & Cleric.* loquitur de mancipijs, seu servis, qui in Clericorum dominio sunt, & consequenter eodem modo à tributis eximuntur, quo reliqua Clericorum bona. *Barb. c. l. num. 21.*

LXXXVII. Resp. secundò. Omnes Regulares utriusque sexus, non solum Professus, & Conversi: sed etiam Novitij gaudent hoc privilegio immunitatis à tributis, sicut & privilegio Canonis, & fori; quia etiam Novitij recepti in Religione approbata, sunt pars illius Communitatis, quæ verè est Congregatio personarum Ecclesiasticarum, & sunt in via, ut perfectè, & indissolubiter ei uniantur, adeoque gaudent hoc privilegio immunitatis, etiam quoad bona sua patrimonialia. *Molin. cit. dist. n. 1, 2. & 3. Barb. c. l. num. 23.* Idemque dicendum de Eremitis, & Ordinibus Militaribus. *Barb. c. l. n. 25. & 26.*

LXXXVIII. Queritur secundò. Utrum Laici Coloni, & Emphyteutæ Ecclesiæ, aut Clericorum etiam gaudeant immunitate à gabellis, & tributis? Respond. primò. Vel sunt Coloni perpetui, seu adscriptitij Ecclesiæ; quia glebæ, id est, terræ colendæ in perpetuum sunt adscripti, & obligati, ita, ut recedere non possint: & hi gaudent immunitate Ecclesiæ, & Clericis concessa, ut docet *Menoch. de arbitr. Judic. casu; § 62. n. 21. Barb. cit. c. 39. §. 5. n. 30.* Et de his Rusticis, sive Colonis adscriptitijs habetur statutum, *in c. Inductum est; 3. juncta Gl. fin. h. t.* quod non debent, nec possunt rura Ecclesiæ deferere, & colere possessiones privatorum, adeoque nec debet permitti, id fieri. Vel sunt Coloni partiarj, qui colunt agros pro certa parte fructuum, & certum est, illos esse immunes, quoad illam partem fructuum, quam Ecclesiæ præstare tenentur; cum non censeantur fructus ipsius coloni: sed Ecclesiæ. *Menoch. c. l. n. 35.*

An autem Coloni Ecclesiæ etiam sint immunes à collectis, quoad eam partem fructuum, quæ ipsorum propria est, dubitatur. Et quamvis prius plures affirmant, nempe esse immunes, prout videre est apud *Menoch. c. l. n. 4. & seqq.* Contrarium tamen est probabilius, ut tenet *Gl. in Clement. præsentij, 3. V. Non negotiandi; de censib. Menoch. c. l. n. 38. & seqq.* & alij communiter apud *Barb. cit. c. 39. §. 3. nu. 33.* Tum quia nullibi reperitur privilegium concessum circa gabellas colonis, seu conductoribus agrorum, ad Ecclesiæ, vel Clericos pertinentium, & ipsi non sunt personæ Ecclesiasticæ, sed veri Laici, fructusque percepti ab ipsis pleno dominij jure ad eosdem spectant, nec gravatur hujusmodi tributis ipsa Ecclesia in suis prædijs, vel personis: sed fructus ipsorum Colonorum pro sua parte, seu portione. Quam posteriorem sententiam approbat etiam communis praxis, & consuetudo.

LXXXIX. Resp. secundò. Similiter probabilius est, quod Emphyteuta Ecclesiæ teneatur ad sol-

ventas collectas, ratione utilis dominij, quod est omnino separatum à dominio directo Ecclesiæ, & merè Laicum, ac profanum, adeoque subiectum oneribus secularibus; tum quia res in Emphyteusin concessa Laico, mutat conditionem, ob personam, in quam transit dominium utile, adeoque subijcitur tributis: tum quia Emphyteuta Ecclesiæ non gravatur duplici onere: sed uno tantum, quia solvit collectas, ratione utilis dominij, adeoque pro fructibus, seu redditibus, quos ipse percipit, alioquin ne quidem Emphyteuta Laici posset gravari collectis, & pro pensione, seu canone tantò minus solvit. Et hanc sententiam tenet *Mascard. de arbitr. jud. casu; § 62. num. 22.* eamque praxis quoque confirmat.

§. VII.

De pœnis violentium immunitatem Ecclesiasticam, exigendo, vel imponendo Ecclesiis, vel Ecclesiasticis personis collectas, vel alias exactiones.

XC. Plures sunt pœnæ statutæ Jure Canonico. Et in primis in c. *Non minus; 4. §. Si autem; h. t.* fertur pœna excommunicationis in collectantes Ecclesiæ, vel Clericos, quam, si postquam commoti sunt, desistere noluerint, ipso jure, seu facto incurrunt, tam ipsi, quam fautores eorum: nec communioni fidelium restitui debent, nisi competentem fecerint satisfactionem, *Gl. fin. hic. Abbas num. 7. & 9.*

Secundò in c. *Adversus; 7. h. t.* prædictæ Constitutioni adjicitur, quod Constitutiones, & sententiæ, quæ à collectantibus Ecclesiæ, & Clericos, ac compellentibus ad contribuendum, etiam pro necessitatibus communibus, sunt editæ, vel de ipsorum mandato promulgatæ, ipso jure sunt irritæ, nec ullo unquam tempore valituræ. Ratio est, quia ea, quæ fiunt à Judice, si ad ejus non spectant officium, viribus non subsistunt. *Reg. jur. 26. in 6.* Veruntamen, quia fraus, & dolus alicui patrocinari non debent, excommunicatus ob prædicta, etiam post officium depositum, nisi satisfecerit, manet excommunicatus: imò, & successor in officio, nisi intra mensem satisfecerit, Ecclesiasticâ censurâ irretitus manet, donec competenter satisfecerit, cum succedat in onere, qui substituitur in honore: *cit. c. Adversus; in fine.*

XCI. Notandum hic primò. Excommunicatus ab homine, vel à jure, ob delictum commissum, ratione Officij publici, ut in proposito, ob impositionem collectæ, Ecclesiis, aut Clericis factam, non desinit esse excommunicatus, finito officio: quin imò sicut, durante officio, poterat compelli, ad satisfaciendum, ita, & postea, eo finito, potest compelli, *Abb. in cit. c. Adversus; n. 3. & n. 8.* Idque extenditur, quod talis teneatur satisfacere, durante, & finito officio, etiamsi commoditas proveniens ex delicto, non ipsi: sed universitati, vel domino cesserit, ita, ut si non possit inducere universitatem, vel dominum ad satisfaciendum, ipse de suo satisfacere te-

nea-

neatur; quia non debuisset ad id prestare auxilium, vel consilium. *Abb. c. l. n. 9. & colligitur ex cit. c. Adversus.*

Notandum secundò. Successor in Officio imponentium collectas, vel alia similia onera Clericis, tenetur ad satisfactionem, vel ex communibus bonis Communitatis, vel inducendo eos, ad satisfaciendum, quibus collectas sunt applicatas; nam quantum ad hoc, meritò succedit, in onere, qui succedit in honore, sive officio, & Magistratu, ut dicitur in *cit. c. Adversus*; At vero ex proprijs bonis non tenetur talis Successor in officio satisfacere, seu restituere, cum ipse non deliquerit, nec aliquid ex collectis ab Ecclesia datis usurpaverit, adeoque, si intra mensē non possit satisfactionem prestare, non incurrit excommunicationem; quia revera non deliquit. Veruntamen, si Successor in officio etiam heres foret in bonis Antecessoris, qui collectam imposuit, teneretur tunc ad satisfactionem prestandam Ecclesie, quæ damnum passa est in impositione collectas. *Suarez. dis. 21. de censur. Sect. 2. num. 101. in fine. Barb. in cit. c. Adversus; n. 5. h. t.*

XCII. Tertiò in *c. Clericis; 3. h. t. in 6.* statuitur pœna excommunicationis ipso facto incurrenda, non solum in Laicos, cuiuscunque præmentis, conditionis, & status fuerint, etiam Imperatores, & Reges, qui collectas, aut tallias, vel alia graviora onera Ecclesiis, vel personis Ecclesiasticis, Sæcularibus, aut Regularibus imposuerint, exegerint, vel receperint: & in omnes, qui in prædictis scienter dederint auxilium, consilium, vel favorem: & sententia interdicti, si imponentes Universitates, vel Collegia fuerint: sed in super etiam prohibetur, ne Prælati, & Ecclesiasticæ personæ Religiosæ, vel Sæculares, collectas, vel tallias, decimam, vicissimam, vel centesimam partem suorum, vel Ecclesiarum proventuum, seu bonorum, quocūq; colore mutui, subventionis, subsidij, vel quovis alio solvant, vel promittant, aut consentiant, se soluturos, absque auctoritate Sedis Apostolicæ: idque etiam sub pœna excommunicationis, ipso facto incurrendæ, à quibus excommunicationum, & interdicti sententijs nullus absolvi possit, præterquam in mortis articulo, absque speciali ejusdem Sedis licentia: non obstantibus quibuscunque privilegijs, sub quibuscunque modis, seu formis concessis, etiam Imperatoribus, & Regibus.

XCIII. Porro pœnæ decretæ in *cit. c. Clericis; h. t. in 6.* postea revocatæ sunt in *Clement. Quoniam; unic. h. t. in princ.* quoad Clericos, solventes collectas Laicis, aut alia onera præstantes, & pro infectis haberi voluit; quia ex illa nonnulla scandala, magna pericula, & graviora incommoda sunt secuta, & ampliora timebantur in futurum. Sed Benedictus XI. in *Extravag. Quod olim unic. h. t. inter communes*; prædictam Constitutionem decretalem Bonifacij VIII. in *cit. c. Clericis*; adhuc magis restrinxit ad exigentes tantum tributa, & collectas ab Ecclesiis, & personis Ecclesiasticis, & ad exigendum dantes auxilium, consilium, vel favorem, & statuit, ut quoad easdem pœnas in solventibus, ut recipientibus à sponte dantibus deinceps Constitutio illa locum non habeat. De cætero tamen

præcipitur, tam in *cit. Clement. unic.* quam in *Extravag. Decreta Conciliorum Generalium in c. Non minus; 4. & c. Adversus; 7. h. t.* inviolabiliter observari. Et si verò *Glos. in cit. Clement. unic. V. Quoniam; & V. Pro infectis; & Franc. in c. Clericis; 3. eod. in 6.* putet, eandem Decretalem Bonifacij per dictam Clementem omninò, & in totum revocatam esse, cum suis declarationibus, id tamen, sine sufficiente fundamento dicitur. Additur præterea in *cit. Extravag. unic. h. t.* & præcipitur Ecclesiis Prælati, & alijs Clericis, ut Concilium Lateranense (in *c. Non minus; 4. h. t.*) quod in hujusmodi obventionibus solum casum necessitatis, aut communis utilitatis exceptit, ubi Laicorum ad id non suppetunt facultates: & Concilium Generale (in *c. Adversus; 7. eod.*) ut hoc casu, Rom. Pontifex prius consulatur, diligenter observent: & ut sollicitè caveant, ne prædictorum Decretorum transgressores existant, quoquo modo, vel titulo, inconsulto Rom. Pontifice, aliquid Laicis concedendo, vel etiam promittendo: alioquin tanquam Canonum, & solennium Conciliorum temerarij transgressores gravissime puniendi.

XCIV. Denique in *Bulla Cæne Domini* fertur etiam censura excommunicationis in eos, qui collectas, decimas, vel similia onera Ecclesiasticis personis, & Ecclesiis, Monasteriis, & aliorum Beneficiorum Ecclesiasticorum bonis, eorumque fructibus &c. absque Rom. Pontificis speciali, & expressa licentia, imponunt, aut sic imposita, etiam à sponte dantibus, & concedentibus (hoc est, sine aliqui, aut coactione, præter exactionem, seu impositionem) recipiunt, de qua censura videri potest *Suarez. dis. 21. de censur. Sect. 2. num. 99. & 100.* Item in eadem Bulla, censura excommunicationis etiam fertur in eos, qui in terris suis nova pedagia, seu gabellas, præterquam in casibus à jure, seu privilegio speciali Sedis Apostolicæ permissis, imponunt, vel augent, de qua *Suar. c. l. n. 35. & seqq.*

§ VIII.

De alijs quibusdam pœnis iure Canonico statutis in violantes immunitatem Ecclesiasticam.

XCV. In *c. Quoniam; 4. h. t. in 6.* censura excommunicationis, ipso facto, incurrenda fertur in eos Judices sæculares, ac Dominos temporales, aliosve, qui impetrantes litteras Apostolicas, vel ad Judices ordinarios Ecclesiasticos recurrentes, in causis, vel negotijs, seu quæstionibus, quæ ratione personarum, aut rerum, de jure, vel antiqua consuetudine, (quæ dat jurisdictionem, *c. Cum contingat; 13. de foro compet. Gl. hic V. De consuetudine*) ad forum Ecclesiasticum pertinent, impediunt, ne tales litteras impetrent, vel hiigent coram Judice Ecclesiastico ordinario, vel delegato: idcirco hiujusmodi litigantes, vel litigare volentes super dictis causis Ecclesiasticis, per se, vel per alios, ad desistendum à lite, vel ad litigandum in foro sæculari, capiendos illos, vel res eorum, aut propinquos, vel alijs modis quibuscunque compellunt, aut compelli faciunt, seu procurant. Quæ pœna excommunica-

tionis extenditur etiam ad eos, qui ad prædicta faciendi, auxilium, consilium, vel favorem dant: à qua absolvi nullatenus possunt, nisi prius, tam Judicæ Ecclesiastico, cujus cognitio fuit impedita: quam parti, quæ turbata fuit, in prosecutione juris sui integrè fuerit de injuria, damnis, expensis, & interesse satisfactum. Ex quo inferit *Gl. hic V. Satisfactum*; quòd non sufficiat cautio, si per pignus, si per fidejussores: sed requiritur plena satisfactio. Non est autem hæc excommunicatio reservata Papæ, ideòque post præstitam satisfactionem, poterit reus ab Ordinario absolvi, *Gl. fin. hic*.

Porro hæc excommunicatio inclusa est in censura XIII. & XIV. Bullæ Cænæ, quæ est contra impedientes jurisdictionem Ecclesiasticam, vel Ecclesiasticos Judices illâ utentes, ut notat *Suar. dis. 23. de censur. Sec. 4. num. 4.* de quibus idem videri potest *dis. 21. Sec. 2. num. 74. & 2. seqq.* quare in Bulla Cænæ est reservata Papæ.

XCVI. Præterea in *c. Eos qui; §. ult. h. t.* in 6. decernitur: Eos, qui temporale dominium obtinent, si suis subditis prohibeant, ne Prælati, aut Clerici, seu personis Ecclesiasticis quicquam vendant, aut emanent aliquid ab eisdem, vel panem coquant, aut alia obsequia exhibeant, ipso facto, esse excommunicatos, cum tali in derogationem Ecclesiasticæ libertatis præsumantur. Nam quamvis tales prohibitiones directè, & expressè non sint contra humanam societatem: verè tamen, & in effectu sunt, & fiunt in fraudem dictæ libertatis, quæ saltem indirectè tali modo impeditur, juxta *reg. jur. ult. in 6. Certum est, cum in Legem committere, qui Legis verba complectens, contra Legis nititur voluntatem, Suar. cit. dis. 21. Sect. 2. num. 93. in fine.* Et *Glos. hic in fine casus* generalem regulam tradit, quòd prohibitio directæ ad subditos, ex qua indirectè præjudicatur Clericis, quoad ipsorum libertatem, non tenet.

Porro hæc excommunicatio etiam lata est ex parte, in Bulla Cænæ Domini in censura; XV. & Papæ est reservata, ubi tamen solum excommunicantur facientes, vel servantes statuta Ecclesiasticæ libertati contraria. At verò in hoc cap. ult. excommunicantur, non solum, qui Lege latâ statuunt aliquid contra libertatem Ecclesiasticam: sed etiam, qui sine Lege, vel statuto, prædicta obsequia prohibent exhiberi Clericis, quamvis non incurrant censuram Bullæ Cænæ Papæ reservatam. *Suar. cit. dis. 23. Sec. 4. num. 25.* Quomodo autem Principes Sæculares condentes Legem, vel Statutum prohibens, ne subditi eorum alienent bona immobilia in Ecclesias, ipso facto, incurrant excommunicationem, efficaciter probetur, ex hoc *c. ult.* ostensum est supra *Lib. 1. Tit. 2. sect. 2. §. 2.*

XCVII. Denique in Concilio Generali Lateranensi sub Innocentio III. cap. 24. quod refertur in *c. Quia plerique; §. 8. h. t.* statuitur, quòd Prælati, qui procuratione, vel servitio impendendo Legato, vel alteri, plus extorquent à subditis, quam impendant, & sic in aliorum damnis lucra sectantur, sic extorta restituere debent, & tantundem pauperibus dare, sunt cogendi: Superior verò, apud quem querela de hoc deposita fuit, si negligens fuerit in executione hujus Statuti, canonicè puniri debet. Ratio est, quia nemo, cum damno alterius, lucrum querere debet, *Gl. hic in notatis.* Non obstat, quòd in *c. Procuraciones; 23. de censur.* statuitur, ut si quid, nomine procurationis, indebitè acceptum sit, tantundem detur Ecclesiæ, à qua acceptum est: hic verò jubetur tantundem dari pauperibus: nam res Ecclesiarum, & Clericorum sunt pauperum; quia tempore necessitatis pauperibus sunt erogandæ, *c. ult. caus. 16. quæst. 1. junct. Glos. V. Quicquid.* Deinde ibi gravata fuit Ecclesia, hic verò gravati sunt singuli Clerici in particulari. *Abb. incit. c. Quia plerique; nu. 6. §. Extra Glos. solvitur.*

TITVLVS L.

NE CLERICI, VEL MONACHI SÆCULARIBVS NEGOTIIS SE IMMISCEANT.

Postquam in superioribus Titulis actum est de iis, quæ competunt Clericis, siue Sæcularibus, siue Regularibus, ratione statûs sui: nunc tractatur de his, quæ ipsis sunt prohibita, & statum eorum dedecent. Porro negotium sæculare dupliciter accipitur, ut notat *Abb. ad Rubr. h. t.* Primò, largè, seu latè, ita, ut sæculare negotium dicatur, quicquid agitur ex carnali concupiscentia, non subiectâ rectæ rationi, quando scilicet sæculariter vivitur, id est, secundum Sæculum, seu Mundum, & carnem: non autem secundum DEUM, & Spiritum: & hæc prohibita sunt etiam Laicis, & multò magis Clericis. Secundò, accipi potest negotium sæculare magis strictè, pro eo negotio, quod pertinet ad Rempublicam mundanam, seu homines sæculares, & permissum quidem est Laicis: non autem Clericis, & de huiusmodi sæcularibus

Tomus III.

Yyy y

nego-